

militē transtulit Iherusalem.
capitulū. xxvii.

De demone q̄ non misit homi-
nem a se obsessum de rapina in
q̄nta generatione gustare. ca-
pitulū. xxxviii.

De diabolo q̄ visus est sciare
discordiā int̄ duos pegrinos
amicos. ca. xxxix.

Itē de demone q̄ in sp̄te sac-
dotis militē p̄ sp̄meta ducēs in-
micos illos effecit. ca. xl.

De demone q̄ dixit se seminas-
se discordiā inter militē et ceno-
biū. ca. xli.

De militē meingoso que; dia-
bolus p̄ pauimentū traxit. ca-
pitulū. xlii.

De demōe q̄ vineā pro merce
de custodiuit. ca. xliii.

De eufemia sanctionali quā
diabolus infestauit. ca. xliiii.

De infestacōib; Elizabeth san-
ctional a demōe. ca. xlv.

De inclusa q̄ p̄ b̄ndicite libe-
ta est a demōe. ca. xlvi.

De bertrade inclusa. ca. xlvii.

De cōuerso q̄ vidit demonem
fantasmata minari in choru.
capitulū. xlviii.

De visionib; Hermāni canto-
ris. capi. xlix.

De inclusa q̄ demōes vidit su-
per scapulas mōachorū de por-
ceto. ca. i.

De mōacho a labore caulū re-
cedēte a dyabolo p̄ sp̄tē mu-
lieris mox tētato. li.

De diabolo simili leonī ad sti-
pitē ligato. ca. lii.

De canonico Būnense ab eo
tētato. capi. liii.

Quēntū mōtis sanctewal-
burgis irrēsit. liii.

De sacerdote quē cum gladio
eunte ad ecclesiā dyabolus ter-
ruit. ca. lv.

De cāpanario quē dyabolus
transtulit in p̄nnā Psenburg
capitulū. lvi.

Incipit distīctio q̄nta de
demonib; q̄ mali sint a ml-
ti. :: **Ca. p̄.**

R

Ecce post tētati-
onē tractandū
videt̄ eē de tem-
tatorib; Demo-
nes anthronoma-

tice dicuntur tētatores q̄ maxie
temptatio mentē impellens ad
peccandū. vel ipsis sit auctori-
bus vel incētorib;. Si dyabo-
lus primum hominē temptauit
in paradiso: si Christū temptare
presūpsit in deserto: quē homi-
nem temptare nō audebit in hō-
mūdo. Duo siq̄dem angeli cui
libet hōi sunt deputati bonus ad
custodiā: malus ad exercitiū.

Prouiti9. De angel' sanctis
mibi nulla inest dubietas. qñ
sint qz pphetaz scripta de illis
sepe loquuntur. Qz vero demones
sint. qz multi sint. qz mali sint.
et qz incedijs eternis deputati
sint. ex scripturis vtriusqz testa
menti velle mibi demonstrari.
Mochus. Plurima ad huc
pbanda extat testimonia. De
lucifero. id e dicitur ppheta ppter de
corē sue creatōis sic dicto ei9
qz casu ait psaias. Quō occi
disti lucifer. q mae oriebaris
et cetera. Qz factus sit diabolus
et qz de celo ceciderit testis est.
Saluator q ait. Vidi sathā
tāqz fulgur de celo cadēte. De
q Job. Quada; die cū venisset
fili; dei vt assisterēt coram dño.
Affuit inter eos etiā et sathan.
Et in psalmo. Dauid loquēs
de iuda p dūtoze. Diabol9 inq̄t
stetit a dextris ei9. Itē Abacuc
de Christo. Egrediet' diabol9
an pdes eius. Et in alijs mltis
locis diabolū scptura o memo
rat. Qz autē; non solus fuerit.
nec solus ceciderit testatur. Jo
hānes i apocaliphi dicēs. Factū
est prelū magnū in celo. Mi
chael et āgeli eius pugnabāt
cū dracone et draco pugnabat
et angeli eius: et nō valuerunt
neqz locus eoz inuentus ē am

plūs in celo. Factus est p mā
litiā suam draco lucifer glorio
sus. de cuius decore ac pulchri
tudine p Ezechielē dicat'. Tu
signaculū similitudis dei. ple
nus sapiētia atqz decore in deli
cijs paradisi dei fuisti. Omnis la
pis pretiosus opimentū tuū et
cetera. Decia ps angeloz cre
ditur cecidisse. Vñ ob multitu
dinē apostolus vocat eos aere
as potestates. Cadendo em ae
rē impleuerūt. De quozū mali
tia ppheta Christo dicit i psal
mo. Supbia eoz; qui te ode
runt. ascendit semp. Et dñs in
euangelio iudeis. Vos facitis
opa patris vestri diaboli. Ille
mēdax fuit ab initio: et pater
eius. Qz hominib9 sit infestus
testis ē Job q ait. Absorbebit
flumiū et nō mirabitur. id ē in
fideles paganos scilicet iudeos
et hereticos et habet fidutia; qz
influat iordanis in os eius scilicet
fideles baptisati. Vñ apo
stol9 Petrus nos admonet di
cens. Frēs vigilate. sobrii esto
te qz aduersari9 vester diabo
lus tanqz leo rugiēs circūit. q
rens que; deuoret cui resistite
fortes in fide. Qd de vno dicat'.
De ceteris intelligen dū est. qz
sepe nūs singularis p plurali po
nitur. Qz eternalit' dampnādi

sint: habet ex verbis dñi qui
in iudicio reprobis dicitur est
Ite maledicti in igne eternu:
qui p̄patus est dyabolus an
gelis eius. **H**ñ autē in q̄nta di
stinctioe loquēdū arbitror de
demonib; q̄ q̄narius a philo
sopho apostatic⁹ vocat⁹. eo q̄
ceteris numeīs impibus cōmū
ctus a p̄ seip̄sū multiplicatus:
semp̄ seip̄sū vel in capite vel in
fine oñdit. **S**ic dyabolus a q̄
ternaio p̄petue firmitatis rece
dens p̄mus cū hōimibus malis
q̄si numeris ineq̄libus sociat⁹:
semp̄ in p̄ncipio vel in fine ope
ris siue f̄mōis illius neq̄cia de
mōstratur. **N**ouit⁹. **S**atis
mibi fateor p̄batū esse vñ h̄xi
taui. dñe scripture testionijs.
neq̄ mibi satissc̄m fateor: nisi
eadē viuacib; declares exēplis.
Mōchus. **D**emōes eē: mul
tos eē: malos eē: plurimis tibi
exemplis potero p̄bare.

Capitulū. ij.
Miles q̄da. **D**ericus noie
de castro falkm̄stīn oxiū
dus p̄mēna fuit. **C**esarij mona
chi n̄ri tunc abbas. **P**rumiea si
cut eodē Cesaio recitāte didici
cū iā dictus miles demōes esse
dubitar; a q̄cquid de illis au
diret vel audiss; quasi frivolu
reputās q̄ndā clericū. **P**hilip

pū noie i nigromātia famosif
simū accersuit a vt demōes si
bi oñder; cū multa instātia pe
tuit. **C**ui cū ille r̄nderet visio
demonū horribil est piculosa
ē neq̄ hos omib; expedit vidē
a miles nimis ip̄ortune instar;
adiecit. **S**i securū me fecis q̄
neq̄ a cognatis siue ab amicis
tuis nihil in ex hoc mali euene
rit si forte a demōib; decept⁹ vl
ēritus lefus fueris acq̄escā tibi.
Et fecit eū securū. **D**ie q̄dā tpe
meridiano eo q̄ tūc maiores
h̄eat vires demonū meridiau
Philip⁹ milite in q̄ddā biuū
duxit gladio illum circūcirā
uit circuli legē infra circulū po
sito p̄dixit a ait. **S**i aliqd me
broz tuorū extra hunc circulū
aū meū reditū extēderis morie
ris q̄ mor a demōib; extractus
p̄ibis. **M**onuit etiā vt nihil pe
tētib; daret nil p̄mitter; nec se
figret. **E**t adiecit. **M**ultis mo
dis te demōes temptabūt a ter
rebūt nec tamē tibi nocere po
terūt si mādata mea custodie
ris. **D**iscessitq̄ ab eo. **S**olo se
dēte illo in circulo ecce vidit cō
tra se veniētes inundatiōes aq̄
rū deinde audit grūnt⁹ porco
rū. **F**latus vntorū a alia fanta
smata h̄is similia multa q̄bus
illū demōes frere moliebant.

Ac q̄ iacula p̄uīsa minus ferī
unt cōtra h̄c a semetip̄so cōfor
tatur. **N**ouissime vero oteplā
batur in nemore vicino q̄ivm
biā humanā tetram sūmitatē
arborū ascendente que ad ip
sū propinq̄bat. Et itellerit sta
ti q̄ diabol⁹ esset vt fuit. Qui
vt circulū attingit stetit a q̄d si
bi vell; milite m̄rogauit. Erat
autē q̄si magn⁹ vir imo maxi
mus a n̄gerrim⁹. veste submī
gra indutus et t̄te deformita
tis vt in eū miles respicere nō
pos̄t. Cui sic ait. **E**n̄ fecisti ve
mēdo ego enī videre te desidera
ui. **A**d q̄d inquit. Et ille. **M**ul
ta de te audiui. **R**ndēte diabo
lo q̄d de me audiui. **S**biec
miles pauca bona a m̄ta ma
la. **A**d q̄d diabolus. **S**epe me
iudicat a condēnant homines
sine causa. **E**go neminē nociui
neminē ledo nisi puōtus. **P**hi
lipp⁹ magister tu⁹ bonus ami
cus meus est a ego illius q̄re
si vnq̄ illum offenderī. **E**go fa
tio q̄d illi placet a ipse mihi ī
ōmibus obtpat. **V**ocatus ab
illo mō huc veni ad te. **T**ūc mī
les. **V**bi fuisti q̄n te vocauit.
Rndit demon. **T**m̄ ex illa pte
maris fui q̄tuz ab hoc loco di
stat vsq̄ ad mare a ideo iustū
est vt in aliquo munere labo

ribus meis r̄ndas. **C**ui miles
Quid vis. **R**ndit ille. **V**olo
rogo vt des mihi palliū tuum
Dicēte milite nō tibi dabo. po
poscit cingulū deinde ouē vnā
de grege. **Q**ue cū ōm̄a negar;
nouissimē gallū domus eius pe
tuit. **C**ui cū diceret q̄d opus
h̄es gallo meo. **R**ndit demon
Vt cantet mihi. Et ille. **Q**uo
capes eū. **R**ndit iterū demon
Nō solīciteris de hoc in t̄m da
mihi illū. **T**unc miles. **E**go nī
hil dabo tibi a adiecit. **D**ic mi
hi vn̄ est tibi tāta scientia. **D**ix
it demon. **N**ihil fit malū in mū
do q̄d me lateat. **E**t vt hoc scias
verū esse. **E**cce in tali villa a in
tali domo virginitatē tuā p̄di
disti ibi a ibi peccata illa a illa
cōmisti. **E**t nō potuit contra
dicere miles qui verū diceret.
Nouit⁹. **N**ō puto q̄n miles
aliq̄n eadē cōfessus fuerit pecca
ta. **Q**uo ergo scire potuit dy a
bolus cōfessus. **M**oachus.
Quia cū volūtate iterū peccan
di miles cōfessus fuit dyaboli
sciētia; in nullo minuit. **N**o
uit⁹. **P**lacet q̄d dicis q̄ idē;
dixisse te recoło distinctōe ter
tia caplo sexto. **M**oachus.
Cunq̄ rurū dyabolus nescio
q̄d postularēt a ille dare rēnu
eret q̄i eū rape vell; a extrahere

manū contrā eū extēdit atq; in
tū terruit vt retrofū cadens
clamar; Audita eius voce Phi
lippus accurrit in cui⁹ aduen
tu fantasma mox dispuīt. Ab
illa hora miles idē sp pallidus
fuit natiūū colorē nūq̄ recupe
rauit emēdatus viūēs ⁊ demo
nes esse credens. Nō est diu q̄
defunct⁹ est. **Ca. iij.**

Eodē tēpe sacerdos q̄daz
stolid⁹ eundē Philippū
rōgauit atq; remunerauit vt
sibi demones oñderet. A quo
cū fuisset modo supradicto in
circulo posīt⁹ ⁊ instruct⁹ a dy
abolo territus ⁊ extēct⁹ est at
q; ita ante q̄ aduenīr; Philip
pus ofractus vt tertia die mo
reretur. Cui⁹ domū valiam⁹
comes de Lutzelburg cōfisca
uit. Ego eundē Philippū vidi
q̄ iū an paucos ānos procurā
te vt credit⁹ magistro ⁊ amico
suo diabolo occisus est.

Capitulū. iij.

Retulit mibi bone memo
rie mōchus noster. Bo
descale⁹ de Volmūsteme qđ si
lere nō debet. Cū die q̄dam ro
garet p̄dictū philippū vt aliq̄
sibi recitar; de arte sua mirabi
lia. Rndit ille. Dicā vobis rē
satis mirabilē tempibus meis
apud toletū veraciter gestā.

Cū plures ex diuersis regionī
bus scolares in eadē citate stu
derent in arte nigromātica. Ju
venes aliqui de Sweuia atq;
Baioaria stupenda quedā ⁊
icredibilia a magistro suo au
diētes ⁊ vtrū nā vera essent p
bare volētes dixerūt illi. Ma
gister volum⁹ vt ea que nos
doces oculoten⁹ oñdas quati
nus aliquē ex studio nro fru
ctū capiam⁹. Quos cū auerte
ret ⁊ nō acq̄escer; eo q̄ natio
illa gēs fit mirabilis hora p̄o
nea i campum illos duxit gla
dio circa illos circulū fecit mo
nēs sub interminatiōe mortis
vt infra circulū se cōbiterēt et
ne aliqđ rogātib; darēt vel ab
offerētib; recipient p̄cepit fece
des ab eis paululū dēones car
mib; suis aduocauit. Mox al
fuit illi in formis militū decent
armato ⁊ militie ludos circa iu
venes exercētes. Nūc lapsū si
mīlabāt nē lanceas ⁊ enses cō
tra eos extēdebant omībus mo
dis satagētes vt illos extī cir
culū extraherēt. Qui cū sic ni
hil proficerēt i puellas spetio
fissiās se tñsformātes choreas
circa illos ducebāt variis au
fractib; iuvenes inuitātes. Ex
quib⁹ vnus forma cetris p̄e
stātor vnū ex scolari⁹ elegit

Ad quē quotiēs venisset chori
 jado totiens anulū aureū porri
 gebat. itus suggerēdo a foris
 motu corpis ad amorē suū il
 lū inflāmādo. **Q**ue cūp mltas vi
 ces hoc aditasset. victus iuve
 nis digitū cōn anulū extra cir
 culū porrexit quē illa mox p eū
 de extrahens nūsq̄ optiuit. **C**ap
 ta p̄da convētus malignantiū
 i turbīnē resoluit. fit clamor ⁊
 strepitus discipulorū accurrit
 magister de raptu socij omēs
 cōquerūtur. **Q**uibz ille r̄ndit.
Ego sine cā sum vos me coegi
 stis ego vobis p̄dixerā non cū
 ammō videbitis. **A**d qd̄ illi. **N**i
 si nob̄ restituas interficiem⁹ te
Timens tñ vite sue sciens. **B**a
 ioarios esse furiosos respōdit
Ego tētato si spes aliqua sit de
 illo. **V**o cansq̄ principē demo
 niorū fidele suū mīnisteriūz illi
 ad memoriā r̄uocans dixit di
 scīplie eius multū esse derogā
 dū. seq̄ a discipulis occidēdūz
 nisi iuuenis restitueret. **C**ui di
 abolus opassus r̄ndit. **C**raſti
 no cōciliū propter te in tali lo
 co celebrabo. tu esto p̄sens ⁊ si
 aliquo mō illū p̄sententiā op
 tinere poteris gratum habebō.
Quid plura? **A**d impiū princi
 pis cōciliū malignantiū cogit⁹
 de violētia in discipulū facta a

magistro cōqueritur. ab adu
 sario r̄ndetur. **D**ñe inq̄t non il
 li feci iniuriā. nō violentiā ma
 gistro suo inobediēs fuit legē
 circuli nō custodiuit. **I**n hūc
 modū illis contēdentibus dia
 bolus demonē quēdā sibi col
 lateralē de snia int̄rogauit di
 cēs. **O**liuere semp̄ curial fuisti
 cōn iustitiā p̄sonaz nō accipis
 solue q̄stionē huius litis. **R**ñ
 dit ille. **E**go iuuenē restituen
 dūz esse iudico magistro suo
Moxq̄ ad aduersariū oūsus
 ait. **R**edde illū q̄ nimis ei ipor
 tun⁹ fuisti. **C**eteris sētētie eius
 assensū prēbentibus ad manda
 tum iudicis eadē hora scolaris
 ab inferis r̄ducitur magistro
 suo restituit cōciliū soluitur
 ad discipulos reducta p̄da
 magister letus reūtitur. **C**ui⁹
 vultus ita erat mac ⁊ pallid⁹
 color tā immutatus vt hora ea
 dē a sepulchro videret̄ resuscī
 tatus. **Q**ui socijs ap̄d inferos
 visa recitās q̄ deo otraria ⁊ ex
 ecrabil̄ foret illa discīplia ma
 gis exēplo q̄ verbo ondit ⁊ a
 loco recedēs in quodā ordīnē
 nostri mōsterio monachū se
 fecit. **R**ouiti⁹. **R**ecordor̄ n̄c
 illozū duorū iuuenū videlicet
 q̄ apud toletū defūcti socij ad
 mōnīcōe oūsus est ⁊ alterius

clericus cuiusvis pena. Lat graviter
conuersiois causa fuit sicut di-
ctum est in distinctioe prima ca-
pitulo tricesimo tertio a capitu-
lo. xxxiij. **M**oebus. Con-
radus senex moebus noster
retulit mihi se ante conuersioem
nocte quadam in plenilunio de-
monstrare sibi quodam clerico
migmatice in diuersis formis
demonibus vidisse. unde dubium non
est quod sint qui sic ab hominibus
videri audiri et sentiri possunt. **N**ouiti.
Licet satis mihi pro-
batum sit demonibus esse magis tem-
perare de his testimoniis religio-
sorum quam secularium audire. **M**oebus.
Quod demones sint et
multi sint non dubium si verissi-
mum non secularium sed claustralium
personarum tibi ostendam exemplis.
De quibus mihi omnino dubi-
tabis. **C**api. v.

Omnino Hermannus nunc
abbas loci sancte Marie quon-
te sit vir religiositatis quam te ve-
ritatis bene nostri. Iste ante con-
uersionem ecclesie Brunensis erat ca-
nonicus vir nobilis et de alto san-
guine natus. Scius vero moebus
in Wendenrode non multo post
cum emittetur ouetus noster de eodem
claustro promouetur abbas efficitur
et per paucos annos per electionem
ablatum eundem abbatem promouetur

restituatur. Erat tunc temporis illic om-
nis quidam nomine Hericus magnus
cuiusdam gratie quam Hartwicus
vir bonus et iustus maturus eta-
tem corpeugeto. Iste inter reliquas
donas quam acceperat a domino sepe no-
cturnis horis in choro marie in
diuersis formis demones currere
vidit. Nec cum in offensione iam di-
cto retulisset Hermanno illi exemplo
videndi demones desiderio ac-
cessus intensissime deum orauit ut si
ibi hanc gratiam donare dignaretur.
Statim exauditus est. In propria
vero sollemnitate sancti Martini cum
starz in matutinis orationibus de-
monem unum in forma rustici quod
inferius iuxta presbiterium intra-
re debet ei pectus latum scapulas
acutis collum breue capillum in
fronte satis superbe osuratum enses
reliquis sicut aristas dependentes
Ascendens venit ad quandam noui-
cium stans coram illo. Que cum dominus
Hermannus qui tunc temporis non
erat abbas intuitus fuisset oculos
quod parum auertisset ac denovo
illum videre voluisset disparue-
rat. **A**lio tempore transformans
se demonem in caudam vituli et su-
per formam cadens cui idem no-
uitum appodiabat. motu leuiss-
simo trahebatur se ad nouitium.
Cuius scapulas cum eadem cau-
da tangeret mox in psalmodia

fallebat nouiti⁹. Qui cū sup
articulos se dimittet. regulari
ter satisfaciēs. demō quasi tur
bine impulsus ad lōgitudinē
cubiti vni⁹ recessit ab eo. sicq;
dispuīt. Nō em; spūs ille sup
bie q̄ blādimēto caude sue ter
tiam ptē stellaz post se trahit
ad vnius hūilitatis signū sta
re potuit. Nouiti⁹ iste nōnus
Alerāder fuit nūc prioz in clau
stro. Verisimile est tūc eu; ali
quid leuitatis cogitasse qn̄ p
motū leuē temptat⁹ est et impe
ditus. **N**ouiti⁹ Plac; qd̄ di
cis. **M**ōchus. In nocte ve
ro sancti Cumiberti cū staret in
choro abbas tūc simplex mōa
chus vidit iuxta psbiteriū du
os demones intrare et paulatī
ascēdere ad stallū abbatis int̄
chorū monachoz atq; nouiti
orū. Qui cū venissent cōtra an
gulū vbi pietes ouemūt exiūt
demō tertius duob⁹ se sociās:
et cum illis exiēs. Tam ppe em̄
trāseuntes venerūt ei vt manu
illos tangere poss; Quos dili
gentius intūēs ostēdauit qd̄ pe
dibus terrā nō tangerēt vtpo
te aeree potestates. Dabebat
em̄ vnus ex duob; p̄oribus fe
mineū vultū in capite vero vla
men m̄gruz. m̄gro circūdatus
pallio et sicut m̄bi retulit mō

chus ille. q̄ tertiu demone iux
ta se fouerat satis erat murmu
riofus et nō pax accidiōfus in
choro libetē dormiēs et inuit⁹
psallēs bylarior ad potandū
q̄ ad cantandū. Breuiōres vi
gilie videbātur ei semp longis
sime. **A**lio itidē tempe in vi
gilia vt puto sancti Colūbam
tūc eo existente p̄ore cū chor⁹
abbis incipet primū matutina
rū psalmū scilicet. Dñe qd̄ ml
tiplicati sūt q̄ tribulāt me. De
mones in choro adeo multipli
cati sūt vt ex illorū concursu et
discursu mox in eodē psalmo.
frēs fallerēt. Quos cū chorus
opposit⁹ conaret⁹ corrigere de
mōes tñsuo lauerūt et se illis mi
scētes ita turbauerūt vt p̄sus
nescirēt qd̄ psallerēt. Clama
uit chorus contra chorū. Dñs
abbas Eustachio et prioz. Der
mānus q̄ hxc vidit a stallis su
is semoti. cū satis ad hoc cona
rent⁹ non poterāt illos ad viā
psalmodie r̄ducere neq; vcu
dissonātiāsmire. Tandē psal
mo illo modico et valde vñta
to cū labore piter atq; cōfusio
ne qualicūq; mō expleto dya
bolus totius cōfusionis caput
cum suis satellitib⁹ abcessit et
pax turbata psallētibus acces
sit. **Q**uē eadem hora p̄dictus

p̄or i forma dīcomis haste bñ
tem longitudinē euolaē vidit
et hoc iux̄ lapidem in choro ar
dentē ne eius abcessus latere
posset contēplantē. Reliqui de
mōes vmbrosa habebant cor
pa infantib⁹ maiora quorū fa
cies ferro igne extracto erāt si
milime. **N**ouicius. Ex q̄ tot
demōes ogregati fuerant in lo
co vno ad impedimētū vni⁹
ogregatiōis nō dubito qñ in
numēabiles sint in cœlestrariū.
Mōchus. Teste euāgelio
legio intrūerat huiem vñū vn
de q̄ multi sūt et mali et ad ipe
dimentū salutis nostrevt pre
dictū est hui minimis pati consu
lo vt dū stamus ad conspallē
dum circūspecti simus et intēti:
feruētes et hūiles ne meritum
sancti feruoris extinguat viciū
supbe vāferatiōis. In q̄tū em̄
maligni spūs turbātur in cor
dis nostri deuotiōe in tm̄ letifi
cantur in supba vñū exaltatio
ne. Cum nocte q̄da; eb dome
darius inuitatorij antiphonā
incipet et mōchus ei prim⁹ vo
ce mediocri psalmū intonaret.
Derewic⁹ tunc p̄or cū ceteris
seniorib⁹ eadē voce qua ille in
cepit psallere cepit. Stabat
iuuenis q̄dam mñ⁹ sapiēs in
infiori pene pte chori q̄ indig

ne ferēs psalmū tam submisse
inceptū fere qñq; tomis illum
exaltauit. **S**bpriore ei resistē
te ille cedere cōtempnit et cum
multa ptiacia victoriam opti
nuūt. Cui⁹ partes in proximo
versiculo q̄dā ex opposito cho
ro adiūuerūt propter scanda
lū et dissonātie viciū ceteri ces
serūt. **M**or is q̄ supra vidit de
monē de mōacho sic triūphā
te quasi candēs ferz profilien
tem et in oppositū chori in eū q̄
eius pte roturaueāt tñsserētē
Ex quo colligit q̄ magis pla
cet deo hūilis cātus cū cordis
deuocōne q̄ voces in celū arro
gāter exaltare. **A**lia q̄dam
nocte cum preuenisset fratres
ad vigilias et stās in loco suo
ppter aeris claritatē confidē
dam oculos direxisset ad fene
stram que est in frōte ecclesie.
obiecit se visui eius demō q̄dā
in ethyopis effigie magn⁹ et
nigerrim⁹ ac si hora eadē ab
igne infernali fuisset extractus.
Qui ad eū per chorū supiorē
venēs ipsūq; ptransies egres
sus est. **A**lio itidē tempe cū
modicū se mouisset a stallō suo
ad omouēdū fratres. cōspexit
demonē inter stallū abbis at
q; prioris intrare cū impetu ip
so aspectu horribilem mñis.

Qui cum in choro prioris neque
resperisset vidisset sibi ingres-
sum non patere propter ipsum eo-
que via occupasset raptim se in
chorum novitiorum deposuit et cui-
dam monacho seniori illic sedenti
se coniunxit. Iste supradicto mona-
cho qui demonem iuxta se fouerat
dissimilis in moribus non erat.
Sibul scilicet accidiosus et li-
benter murmurans. Ecce ista de-
bent esse terrores monachis acci-
diosis. **Novit**. Tamen ista que
illa que te in distinctioe superiorum
de vitio accidie dixisse recolo.
omnes qui in choro libenter dormi-
unt et inuiti perfallunt merito ter-
rere debent. **Monachus**. Se-
pius demones in formis minutis-
simis per choros discurrere sepius
in diuersis locis eos scilicet contem-
platus est terribilitate scintillare. Se-
ntiens aspectum illorum oculis esse
nocivum nec ignorans nequitiam
illorum die quadam missa de causa de
spiritu sancto orabat dominum ut se
ab huiusmodi visionibus libera-
ret. Statim affuit inimicus in for-
ma lucidissimi oculi habentis
que titatem pugni in quo quecunque
erat vivere putabat. Ac si dice-
ret. **Modo** diligenter considera
me quod de cetero non videbis me
Postea tamen eum vidit sed non tam
manifeste et tam sepe ut prius.

Factus abbas in loco sancte
Marie cum nobilissima femina Alep-
dis nomine comitissa de Frois-
berch tamquam loci fundatrix in sepe
liret et adhuc corpus eius iace-
ret in feretro vidit demonem ip-
sum feretrum circumgirantem et qua-
si aliquid sui iuris perdidisset ita
omnes eius angulos oculorum
indagine lustravit. **Nondum** est
annus quod prior noster dum post
sepulturam cuiusdam coniuncti nostri
ad horam canonicam chorum intra-
ret et nescio quid de secularibus
foris tractasset de pabulo tanquam
duce vie ante illum ingredi con-
spexit. **Erat** autem forma assump-
ti corporis ad modum subtilis ad-
instar nubis. **Deinde** diebus pau-
cis elapsis nocte quadam infra
matutinas in simili illi specie co-
ram iam dicto priore stare conspexit.
Novitius. **Quid** est quod personam
huius venerandi abbatis cum scri-
bis de infantia saluatoris. **Ome-**
lyas morales et perne omnis pre-
dictas visiones ibi poneret. Ita
personam eius celare studuisti.
Monachus. Ipse ex multa ca-
ritate secreta sua mihi reuelas
tunc temporis ne eum proderet prohi-
buit quod postea tamen in opportuna
te me victus concessit. **Sciebam**
enim persone illius gravitate pos-
se non modicam scribere plene

auētoritatē. Cuiusdā veneābi
lis magnarūq; virtutū viri cu
ius tā nota fuit sanctitas a tā
probata auētoritas vt nemo
de illius dictis meito dubitare
debeat nunc recoꝝdoꝝ quorū vi
siones tā pñtib; q̃ futuris po
tuerūt esse exemplū terroris.

Capitulū. vi. :

Nēmēnrode sacerdos q̃daz
venerabilis ad cōuersionē ve
nit nomie a ope Christian⁹.

Huic demō es multū importu
m fuerūt a sepe illos vidit tam
ante ouersionē q̃ post. **H**ui⁹
tempe alter quidā scolaris sa
cerdos nomīnē Karol⁹ in eodē
cenobio fact⁹ est nouiti⁹ et
eāt eius in probatiōe solus p
ce noster. **S**enbard⁹. **H**ic in
stinctu dyaboli cui⁹ consilio
vtebat gule a carnis sue omo
dis mīmīs olentiēs ifirmitates
sepi⁹ simulauit. **Q**uā cū posset
in ifirmitati o tīm carnē nutri
ret a spīritū negligeret vadēs
vel rediēs de priuata cū claudī
caret a in coquinā respiciēdo q̃
ibi ip̃ ararētur ifirmis cōfideā
ret predictū dyabolū eum seq̃
vidit quī eo mō quo ille clau
dicauerat a ip̃e claudicauit a
sic int̃rospeceat it̃rosperit in nul
lo ab eius gestib⁹ discrepās.

Tandē infra annū pbatōis

deficiēs reūsus ē ad ollas egip
ti a sequuta est caro carnē.

Fratrib⁹ ad laborē post capi
tulū prepatis cū starent circa
auditoriū a expectarēt tabule
p̃uersionē essentq; aliqui ex eis
remissi p ociosā signorū cōfig
micationē. vidit vir illē btis
cattos feda quadā adustione
maculatos pmo s̃b eorū sp̃te
demonēs caudarū scularum
motib⁹ eisdē blādiri a cōtinu
atis viciib⁹ eorū pum fuorū cō
pressionib⁹ in signū familiari
tatis illos demulcē. **E**os ṽro
quī grauitatē suam seruabāt
nec respicere quidē audebant.

Die q̃dam cū oratiōis gra
tia añ quoddā se altare pstra
uisset dyabol⁹ in bufonē maxi
mū ad instar galline se trāssor
mās añ eius ora reledit. **Q**uo
visō territ⁹ ilico surrexit a fu
git hora eadē dolos dyaboli mi
nus obseruās. **V**identur mibi
tres iste visiones cōtra tria vi
cia satis esse necessarie p̃ma cō
tra viciū gulo sitatis scūda cō
tra vitiū vanitatis tertia cōtra
tedium orandi. licet nō videā
mus dyabol⁹ sepe p huiusmo
di fantasmatū horrores dulce
dmē in nobis extinguit orōis
Dec mibi dicta sūt a sup̃ame
morato. **D**ermāno abb̃e necn

et waltero mōacho de Birbe
q̄ illi familiares fuerūt. Reliq̄
eius acta et visiōes audies in
distinctōe septia. **Ca. vii.**

Retulit mihi q̄dam ciuis
honest⁹ asserēs suis tem
porib⁹ Magūtie si bñ memini
hoc qd̄ dicturus suz contigisse
veraciter. Die quadā dñica cū
sacerdos in ecclesia cuius eāt ple
banus circuiret et aqua bñdī
cta populū aspergeret ad ostiū
ecclesie veniēs matronā quan
dam p̄paticē venientē et ad si
militudinē pavonis varijs or
namētis pictā obuiā habuit
in cui⁹ cauda vestimētōz quā
habebat post se lōgissimā mē
titudinē demonūz residere con
spexit. Erāt em̄ p̄uvt glires nī
gri vt ethyopes. ore cachinā
tes manib⁹ plaudētes et sicut
piscēs intra sagenā oclusi sal
tantes. Reueā ornatus mulie
bris sagera diaboli ē. Quos
vt vidit demonū quadrigam
foris exspectare fecit plebē ad
uocauit demōes ne fugerent
adiurauit. Territa illa stetit et
vt visiōes populus videre me
reret qz vir bonus ac iust⁹ fu
it orōmibus optinuit. Intelli
gēs mulier ob vestimētōz su
pbiā sic se a demonib⁹ esse deri
saz. domū redijt vestimēta mu

tauit et tā ip̄i q̄ ceteris fēmis
eadē visiō occasio facta est hu
militatis. **Noviti⁹.** Si tot sūt
demonēs q̄ nos mīseros hoīes
instigāt ad culpā puto qz mē
ti erūt q̄ osentiētes trahunt ad
penā. **Mōchus.** De hoc te
magis instruā exemplis q̄ vr
bis. **Ca. viii.**

In Deytkirchbim sanctionālū
monasterio qd̄ in opido Bun
nenh sitū est sacerdos qd̄az de
functus est. Adolph⁹ noīe vir
valde secularis et lubric⁹ iā dī
cti mōsterij plebanus. hic si c̄
m̄ retulit qdā sacerdos q̄ fucāt.
Būnenh canōicus cū die qdā
euz suo cognato qdā luderz in
aleis qdā ex proebianis ei⁹
flēs supuenit et vt matris sue
cōfessionē audire eāqz omuni
care dignaret⁹ humiliter et cū
lacrimis supplicauit Rndente
sacerdote nō nisi expleto ludo
et ille instaret asserēs infirmaz
exspectare nō posse omotus sa
cerdos secū ludenti dixit. Cog
nate ego conq̄roz vob̄ de dño
isto q̄ me q̄escere nō finit. Vi
dens se ille nihil p̄ficere tristis
ac gemēs discessit et infirma fi
ne confessione atqz viatico ab
hac luce migravit. Die aut ter
tio is q̄ euz sacerdote luserat de
fūcte filio p̄currit a sacerdote

q̄rimoniē recordatus illū sine
causa occidit. Post hec et alia
peccata pluria sacerdos idē per
emptoriā incidit infirmitatē.
Qui cū esset in despatione que
dā ognata eius sedēs corā illo
cū signū contritiōis vidit in
eo nullū tristis sic ait. Dñe. de
bilis estis valde p̄parate vs
p̄pter deū. Inuocate illū vt pec
cata v̄ra vobis dimittat et spa
ciū adhuc fructuose p̄nie con
cedat. Ad qđ ille despat⁹ rñ
dit. Vides horreū illud mag
nū ex opposito nostris? Nō sūt
in eius tecto tot calami q̄t sūt
circa me demōes ogregati. Et
hoc dicto mox agom̄sas expi
rauit eos vidēs adesse moitur⁹
quorū consilio vixerat sanus.
Multa tibi de mltitudie demo
nū dicere possem h̄ vsq; ad du
odecimā distíctiōē illud ref
uo. ¶ Nouit⁹. Cū malī male
viuēto multos habeant demo
nes incētores multos in morte
accusatores mīroz si tot i p̄mis
bituri sint singulī tortores
Mōchus. Supra distíctiōe
p̄ma capitulo. xxxij. dictū est
de abbe morimūdenſe qđ demo
nes animā ad loca penarū por
tātes cruciauerūt. Similit̄ di
stíctiōe secūda capitulo sex
to. Hildebrādus latro Hertbol

pho post mortē apparens mul
ta milia demōum dicebat ani
mā suam fois p̄stolari. ¶ No
uit⁹. Si hec ita se habet certū
est plures esse demones qđ ho
mines malos. ¶ Mōachus.
Oñtum ad p̄sens tēpus que
stíōis hui⁹ solutiōem scire nō
possum⁹. h̄ certū habem⁹ qđ in
fine mūdi qñdo opletus fuit
reproborū numer⁹ multo plu
res erūt malī homines qđ demo
nes. ¶ Nouit⁹. Vñ hoc pro
batur. ¶ Mōachus. Decima
ps angeloz cecidit ex q̄bus de
mōes facti sūt. Teste brō Bre
gorio. Tot ascēsurī sunt ex ele
ctis hominū q̄t ibi angeli rñā
fert. Secūdu hoc nouē p̄tib;
numer⁹ hominū electorū tñſce
det numerū demoniorū. Quis
ergo dubitat qđ incōpabilit̄
plures sint hoīes malī qđ homi
nes. Nec in hoc malī hoīes aliquā
recipiēt solatiōē qđ nūo lon
ge plures erūt demonib; qđ tñ
ta est illozū naturalis potētia.
tñta cōtracta malitia. tñta tor
qñdī industria vt vn⁹ multis
milib; hominū i p̄mis adhibēdis
sufficere possit. Nec de multitu
die malignozū spiritūū dēa sūt
qđ aut incōpabilit̄ malī sint
et im̄seicordes varijs tibi pan
dā exēplis. ¶ Ca. ix.

Demō quidā cū hominē;
a se obsessū horribiliter
torq̄ret et diuers⁹ p os ei⁹ gar
riendo diuersa rñderet dictū ē
ei a quodā ex circūstātib⁹ **D**ic
dyabole si posses ad gratia; in
qua fuisti redire qđ velles pp
ter hoc laboris sustinē? **R**espo
dit ille **S**i hoc es⁹ in meo arbi
trio **M**allē cū vna aīa decepta
descēdere in infernū qđ redire in
celū. **M**irātib⁹ omib⁹ cur ita
diceret iterū hoc verbū rñdit.
Quid de hoc miramini? **T**āta
ē malitia mea et tā obstinatus
sum in illa vt nō possim aliqđ
velle homi. **H**inc verbo alteri⁹
cūsdā; demonis sermo discor
dat. **C**ar.

Eccelesia beati Petri in Colo
nia cū femina quedā a demōe
obsessa miserabiliter tormētaret⁹
cōtigitt vt alia obsessa supueni
ret. **M**ox vna contra alterā ce
pit insurgere clamorib⁹; et con
tumelijs sic semitice afficē. vt
omēs mirarem. **D**emō demoni
dicebat. **M**iser vt qđ consenti
endo lucifero sic de gloria eter
na ruim⁹? **A**d qđ alter rñdit.
Quare fecisti? **C**unq; adhuc
quasi penitudis verba pferret
Alter subiūxit. **T**ace. **P**emiten
tia ista minis est sera. rñdire nō
poteris. **V**ides qnta sit in illis

obstinatia? **D**e spūs malign⁹
de rñditu ad gloriā sicut supior
interrogatus verbū sermoni ei⁹
valde otrariū audiente me rñ
dit. **S**i esset inqt columna fer
rea et ignita ratorijs et calamis
acutissimis armata a tra vsq;
ad celū ereā vsq; ad die; iudi
cij etiā si carne; haberē in qua
pati posset; me p illā trahere vel
lem nūc ascendēdo nūc descen
dendo dūmodo redire possem
ad gloriā in qua fui. **N**oui
tus. **Q**uid est qđ tā contraria
senferūt? **M**ōchus. **D**emō
supior sciēs ppositionē sibi fa
ctā porsus impossibilē malitiā
suā oñdit. iste q̄tum homi p di
derit verbis qbus valuit declā
rauit. **N**ouiti⁹ **T**imēt ne de
mones penā sibi preparata;.
Mōchus. **S**ētūt et timēt
Hinc est qđ omēs exorcismi qđ
ad illoz neq̄tiam enūandā fi
unt p ignē et extremū iudiciū;
cōcluduntur. **C**ū pati sint
ad nocēdū hominibus alijs tibi
oñdā exemplis. **C**ar.

Quādo abbas noster āno p
terito in mōte sancti sal
uatoris iux aq̄sgram missam
celebraret. finita missa oblata
est mulier obsessa. **S**up cui⁹
caput cū legiss; lectōnē euāge
licā de ascēhione et ad illa vba

super egros manus imponeret et bene haberent manus capiti eius imponi. Sed demonis vocem emisit tam horribilem ut omnes terrerentur.

Adiurat ut exiret: respondit. Non dum vult altissimus. Interrogatus quo intrasset nec ipse respondit nec mulierem respondere permisit. Postea confessus est ad vocem mariti sui in commotione animi sui dictis. Vade dyabolo quod intrare illi senserit per auriculam. Erat autem eadem femina de Aquensi provincia et satis nota. **Ca. xij.**

Homo quidam iratus sicut audivi a quodam abbate dixit filio suo vade dyabolo. Quem mox diabolus rapuit et nusquam comparuit. **Novit?** Quid est quod filius punitus est ob peccatum patris cum scriptura dicat. Filius non portabit iniquitatem patris? **Mochus.** Eadem que de supradicta muliere dixi et hic dico. Vtrumque fieri permisit deus propter exemplum ut dum iracundi in irratione uxoris mariti audierint cruciatum cordis: et in raptu filii patris dolore animi sui furorē cobibeant et a stultiloquio linguas opescant. **Novit?** Placet quod dicis. **Mochus.** Qui demones esse dubitat euer guminos attēdat quod dum per illorum ora dyabolus loquitur et in cor

pibus tam crudeliter debachatur. manifestum presentie sue indicium illi demonstrat. **Novit?** Verum diceret si non esset ibi similitudo. **Mochus.** Obsessos fuisse sepe per dicit evangelium per dicit et actus apostolorum et in multis locis vite vel possessiones sanctorum. Quod autem quidam propter que stultum se obsessos similes non nego quod vero in quibusdam nulla sit fictio sibi dicto probabitur exemplo.

Retulit mihi **Ca. xij.** Berardus propositus plebis mulierem obsessam multis bene notam Sygberg venisse gratia curationis. Que cum in oratorio sancti Michaelis archangeli de diversis interrogaretur et incidere mentio de lucifero apud inferos ligato. Respondit per os eius dyabolus. Stulti quibus catholici putatis magistrum meum ligatum in inferno? Ferreis? Nequaquam. Tria verba posita sunt in silentio misse quibus ligatus est. Requentibus quibusdam ex fratribus que fuerint illa verba dicere noluit vel potius ausa non fuit sed ait. Afferte mihi librum et ego vobis ostendam illa. **Alla** est ei liber missalis et clausus porrectus. Quae illa aperiens primo ictu canonem invenit et viginti quatuor ponens super illum locum

ipsius et cum ipso et in ipso in quibus memoria sit summe trinitatis ait **E**cce ista sunt tria illavba quibus ligatus est magister meus. **H**oc audiētes ex monachis plures qui aderāt sciētes mulierē illitteratā esse. edificati sūt valde. **V**im verborū intelligētes. **P**er patrē enim et cū filio et in spūs sancto quorū opa indiuisa sūt. fortis ille ligatus est et vasa eius direpta.

Capitulū. xiiij.

Nesto omnium sanctorū hoc anno cū eē in eū priore meo in insula sancti Nicolai quā vulgo stupawca et est monasteriū sancti demoniacū vidimus ibi puellam annū aduentū nostrū obsessam hūc tā beneficio reliquarū quā sororū orationib⁹ liberatā. **D**e qua retulit nob⁹ eiusdem cenobij magist⁹ femina religiosa quod die quādam cū crudeliter ab imūdo spirītu discerpetur. **V**olens quādam clericus honestus illū probare saccellū spīmarū dñice corone de tabula aurea ea nesciēte tollēs et manu clausa super caput obfesse tenens maxios ei clamores excitauit. **C**ui eū dicerent circūstantes causas furoris eius ignorātes quod clamas diabole quod habes? **R**ndit. **H**oc quod fuit in capite

altissimi caput meū; depmūt et pūgit et dicitis in quod clamas. **E**t edificati sūt valde circūstantes maxie sorores duplicis rei habētes verū expimentū videlicet quod spīme essent vere et quod femina veracit⁹ obfessa esset a demone. **Q**uod si min⁹ hoc duo tibi sufficiūt exempla recordare triū; illorū demoniorū; in capi⁹ pmo et scdo at; tertio distinctōnis tertie. **C**a. xv. **P**ouit⁹.

Quoniam de hijs mihi satisfactū sit est adhuc quod mouet. **Q**uidā asserūt demones nō eē in hominib⁹ h⁹ extra eorum castrū non intus h⁹ extra dicat⁹ obfideri. **A**lij cōtrariū; sentiūt innitētes verbis saluatoris dicentis. **E**ri ab eo spūs immūde. **M**ocheus. **I**mpropriē dicitur exire nisi quod intus est. **V**triq; enim verum dicūt s⁹m aliquid scilicet quod in homine possit eē et nō esse. **N**ō potest eē dyabolus in anima humana scdm quod **B**enna dius in distinctōne ecclesiasticorū dogmatū diffinit dicens. **D**emonē per mergiā. id est operationē non credim⁹ substantia liter illabi aīe h⁹ applicacōne et oppressione muri. **I**llabi autē menti illi soli possibile est quod creatū. quod natura subsistens in corpore capabilis ē sue facture.

Mentē hoīs iuxta substantiā
nihil implē potest nisi creatrix
trinitas. **N**ouiti⁹ Quid er
go est qd dyabol⁹ cor hoīs di
citur intrare tētare vel immittē
re? **M**ōchus. Nō aliē intrat
vel implet vel immittit nisi qd anī
mā decipiēdo in affectū malitiē
trahit. Et hxc est dīa inter ad
uētū spūssancti et spūs malig
ni qd ille pprie dicat illabi iste
immittit. Spūssanct⁹ existēs in
tus in amīa peccatrice p essenti
am et potentiā sapiētiā quasi
de ppe illabit p gratiā. Spūs
vero malign⁹ cū extra sit vt di
ctū est p substantiā mala sug
gerēdo et vicijs mentē afficien
do quasi sagittā suā immittit
maliciā. **N**ō habes immissio
nem p angelos malos. **M**ōc
est qd homo post aduentū spi
ritūssancti pl⁹ a forcius pōt di
ligere bonū qd ante dilexit ma
lū. quasi de remoto immissum.
Cū dyabolus dicat esse in hoīe
nō intelligendū est de amīa. s;
de corpe qd in cōcauitatib⁹ ei⁹
et in viscerib⁹ vbi stercorea otinē
tur et ipse esse pōt. **N**ouiti⁹
Satis expeditus sū de qstioe
hac sed qro si adhuc aliq vie
sint alie qbus demōes hoīb⁹
soleāt nocere? **M**ōachus.
Nōt demōes mille nocēdi ar

tes ex qbus qtuor tibi pandā
Quibusdā nocēt falsa pmittē
do. alijs nocēt p suos mistros
in fide subruēdo. nōnullis no
cēt in corpe eos ledēdo alijs qd
piculosi⁹ est in peccatis occidē
do. **I**sta omīa iusto dī fūt iudi
cio et de singulis tibi subiūgā
exempla. **C**a. xvi.

In capō domo cordis Cystericiē
sis que sita est in epātū. Colo
niēsi sicut audiui a qdam sac
dote cordis nō strī homie vri
dico quē res non latuit cōuer
sus qdam fuit qd a monachis
cū qbus loquebat⁹ in tū litte
ras didicēat. Ita vt tēxū lege
re sciret. **M**ōi occasione ille
ctus et decept⁹ libellos sibi ad
hoc pdoneos occulte fecit scri
bi cepitq; in vitio propetatis
delectari. **C**ūq; huiusmōi stu
diū eidē cōuerso ad hoc nimis
cōuerso pbitere⁹ amore discē
di apostasiā incurrit. modicu
tamē ppter etatē proficit. De
inde ad mōasteriū pma du
ctus rediēs et hoc vsq; etio acti
tās nūc ad scolas seculares ex
eūdo nūc reuēdo. diabolo co
piosa in se pbiuit materiā dī
piēdi. **V**isibilit⁹ ei illi appares
in sp̄tie āgeli ait. **D**isce fortit⁹
qd futurū est et a deo diffinitū
vt **V**aluerit adēsis fias epūs.

Stultus ille dyaboli dolos non observans sperabat in se antiqua renouanda fore miracula. Quid plura? Die quadam seductor conuerso se ingerens clara voce et hylai fatie dicebat. Hodie episcopus. Valwerstades de huius est. festina venire ad ciuitatem cui a deo antistes destinatus es. Ipse enim consilium mutari non potest. Statim miser de monasterio silenter exiens nocte eadem in domo cuiusdam honesti sacerdotis iuxta opidum. Cantese hospitatus est. Ut autem gloriose ad sedem suam veniret nocte ante lucem surgens equum hospitis valde bonum strauit caprarum eius de induit ascendit et abiit. Mane familia domus damno cognito apostata insequens apprehendit ad iudicium seculare cum furto tractus et per sententiam damnatus non cathedra ut episcopus sed sicut fur patibulum ascendit. Vides ad quem finem promissio dyaboli tendat? Alium ouersum qui non tam manifeste non minus tamen periculose decipit. **Ca. xvij.**

Arrauit nobis anno preterito beate memorie Thobaldus abbas. Exerbacens quod quadam ouersus cum nescio quo teneret et auem que cuculus dicitur a voce nomine habens crebrius

cantante audire vices interruptionis enuauit et viginti duas inueniens easque quasi per omne accipiens pro animis totidem vices easdem sibi computauit. Eya inquit certe. xxij. animis adhuc viuam. Ut quod tanto tempore mortificem me in oratione. Rediit ad seculum et seculo dedit. xx. annis fruar deliciis eius duobus animis que super sunt penitebo. Naud dubium quod dyabolus qui supradictum conuersum ut episcopus fieret ad credendum inducere apto sermone et huic suaserit ut tali augurio fide adhibere occulta suggestionis. Sed dominus qui augurium odit aliter quam ille ordinauerat disposuit. Nam duos quos penitentia deputauerat annos eum in seculo viuere promisit et annos viginti deliciis ordinatos iusto suo iudicio subtraxit. Ecce tales sunt promissiones dyaboli. **Ca. xvij.**

Non homines non mente sed habitu simplices non oues lupi rapaces bijunxerunt uenerunt summam simulantes religionem. Erant autem pallidi et macilentis nudis pedibus incedentes et quotidie ieiunantes matutinis sollemnibus ecclesie maioris nulla

nocte defuerunt nec aliqd ab aliquo preter victū tenuē receperūt. **Cūq;** tali ppo crisi toti? populi i se puocassent affectū tūc primū cepunt latēs virus euomere et nouas atq; inauditas hereses rudib; predicare. **Ut** autē eorū doctrīne populus crederet **F**arīnā in pauimēto cribari iusserunt et sine vesti gij impssione sup illā ambula uerunt. **S**imiliter sup aquas gradiētes non poterāt mergi tuguria etiā sup se facientes incendī postq; in cinerē sunt reducta egressi sunt illesi. **P**ost hec dixerūt turbis. **S**i nō creditis verb nostris credite mīaculis. **A**udiēs talia epūs et clericus turbati sūt valde. **E**t cū eis vellent resistere hereticos et deceptores. **D**iaboliq; ministros illos affirmātes vix euaserūt. vt nō a populo lapidarētur. **E**rat em̄ idem epūs vir bonus et litterat? atq; de nostra prouincia nat?. **B**ene illū nouit senex mōchus noster q; mibi ista retulit et quī eodē tempe in eadē ciuitate fuit. **V**idēs episcopus nihil se verbis proficere et p ministros dyaboli sibi commissum populū in fide sberuēt clericū quendā sibi notū et in mīgromācia piatissimū ad se vo

cās ait. **S**ic et sic p tales actū est i ciuitate mea. **R**ogo te vt inuestiges a dyabolo per artē tuā qui sint vñ veniāt vel qua virtute tnta ac stupēda opentur miracula. **I**mpossibile ē enī vt signa faciāt virtute diuina quorū doctrīna deo nimis est ottraria. **D**icēte clerico. Domine diu est q; arti huic renūtiāui. **R**ndit episcopus. **B**ene cernis q̄tū arter. **V**el oportebit me doctrīne illozū consentiē. vel a populo lapidari. **I**niungo ergo tibi in remissioem omīū peccatorū tuorum vt mibi in hac parte acquiescas. **O**bediēs clericus episcopo dyabolū vocauit causā sue vocationis sciscitātī respōdit. **P**enitet me recessisse a te. **E**t q; de cetero magis obsequiosus tibi esse de hidero q; fu erim rogo vt dicas mibi qui sint homines isti que doctrīne eorū vel qua virtute tnta opertur mirabilia. **R**ndit dyabolus. **M**ei sunt et a me missi et q; in ore illoz posui illa pdicant. **R**ndit clericus. **Q**uid ē q; ledi nō pnt nec in aq; mergi neq; igne oburi. **R**ndit iterū demō. **C**yrographa mea in qbus minima mibi ab eis facta sūt cōscripta sub ascellis suis intē plectem et carnē confuta cōseruant

quorum; beneficio talia operantur
nec ab aliquo ledi potuerunt. **T**unc
clericus. **Q**uid si ab eis tolleretur?
Respondit demon. **T**unc infirmi
essent sicut ceteri homines. **A**udi
ens ista clericus regratiabatur de
monem dicens. **M**odo recede a cum
vocatus fueris a me iterum veni
as. **R**espondit ad episcopum haec ei per or
dinem recitavit. **Q**ui magno re
pletus gaudio totius civitatis
populum in locum ad hoc perdoneum
convocavit dicens. **E**go pastor
vester sum; vos oves. **S**i homines
isti ut dicitis doctrinam suam; sig
nis confirmant volo illos vobis
seu imitari. **S**i autem dignum est
ut illis prout vos ad fidem pa
trium vestrorum; mecum penitentes
revertamini. **R**espondit populus. **N**os
plurima ab eis vidimus signa.
Quibus episcopus. **S**ed ego illa non
vidi. **Q**uid multa? **P**lacuit po
pulo consilium. vocati sunt haeretici.
Affuit episcopus accensus est focus
in medio civitatis. **P**rius tam
quam intrarent ad episcopum secreto vo
cati sunt. **Q**uibus ipse ait. **V**olo
videre si aliqua circa vos habeatis
maleficia. **Q**uo audito mox
exspoliantes se cum magna securi
tate dixerunt. **Q**uestite diligenter
tam in corporibus quam in vestimentis
nostris. **M**ilites vero sicut ab
episcopo fuerant permoniti brachia il

lorum levantes et sub ascellis catri
ces obductas notantes. cuttelle
illas rupit cartulas infutas in
de extrahentes. **Q**uibus acceptis
episcopus cum haeticis ad populum
exiens facto silentio clamavit va
lide. **M**odo prophete vestri ingre
diatur ignem et si lesi non fuerint
credeamus eis. **M**ultis trepidantibus
et dicentibus non possumus modo
intervenire. episcopo recitante malitia eo
rum detecta est populo et omnia ex
rographa. **T**unc cum missi furen
tes dyaboli ministros cum dyabo
lo in ignibus eternis cruciandos
in ignem preparatum proiecerunt.
Sicque per dei gratiam et episcopi
industriam haereticis inualescentes
extincta et plebs seducta atque
corrupta per penitentiam mun
data. **C**apitulum xix.

Quia illa tempore sancti archiepiscopi
scopo Reynaldi. **C**oloniae
plures sunt haeretici operantur quod a
litteratis viris exanimati et victi per
iudicium seculare damnati sunt. **D**a
ta sententia cum ducendi essent ad
ignem unus illorum Arnoldus no
mine quem ceteri magistrum suum
fatebantur sicut narrauerunt quod in
terfuerunt panem et pellem cum aqua
sibi dari petiit. **Q**uibusdam vo
lentibus ut hoc fieret viri pruden
tes dissuaserunt dicentes. **A**liquid
hic fieri posset opere dyabolico

quod infirmis esset in scandalum et in ruinam. **Rouiti?** Miror quod de pane et de aqua facere voluerit. **Mochus.** Sicut compositio ex verbis cuiusdam alterius heretici quod ante hoc triennium a rege Hispanie oppressus est et combustus sacrilega ex eis facere volebat communionem ut suis fieret viaticum ad eternam damnationem. **Nam** quidam abbas Hispanus ordis nostri per nos trahens qui cum episcopo et ecclesiarum prelatibus eiusdem heretici errores damnauit. cum dixisset referbat quod quilibet in mensa sua de pane suo quod uisceret conficere possit corpus Christi. **Erat enim** idem maledictus faber ferrarius. **Rouiti?** Quid ergo actum est de hereticis Colonienibus? **Mochus.** ducti sunt extra ciuitatem iuxta cimiterium iudeorum simul in ignem missi. Qui cum fortiter arderent multis uidentibus et audientibus. **Arnoldus** semiuultis discipulorum capitibus manum imponens ait. **Constantes** estote in fide uestra quod hodie eritis cum Laurentio cum tamen nimis discordaret a fide Laurentij. **Cum** esset inter eos uirgo quedam spectiosa heretica et quorundam opatione ab igne subtrahere promittentium vel quod eam uirum traderet vel si hoc

magis placeret in monasterio virginum locaretur cum uerbo tenus osensisset iam extinctis hereticis tenentibus se dixit. **Dicite** mihi ubi iacet seductor ille. **Cumque** idem ostendissent magister Arnoldus ex manibus illorum elapsa facie uisite tecta super extincti corpus ruit et cum illo in infernum perpetuo arsum descendit.

Capitulum. xx.

PAUCIS annis elapsis sub episcopo Sertramouiro ualde litteato orta est heresis ualde fiana in ciuitate metensi hoc monasterio. **Cum** idem antistes in festiuitate quidam populo in ecclesia predicta casset duos homines ministros dyaboli in turba stare conspiciens ait. **Vide**o inter uos duos nuntios dyaboli. **Ecce** illi sunt digito eos ostendens qui me presente in monte pessulano propter hereses damnati sunt et eiectioni. **Qui** episcopo durius responderunt habentes in comitatu suo scolarem qui more camino contra cum latrabat iniuriarum seum laesiciens. **Egressi** uero de ecclesia multitudinem populi circa se congregantes errores suos illis predicauerunt. **Quibus** cum quidam ex clericis dicerent. **uos** domini. **Nonne** apostolus dicit quod modo predicabunt nisi mittantur?

Volumus scire q̄s vos miserit
huc p̄dicare. **R**esponderunt illi.
Spūs. Non em̄; poterat illis
ep̄sv̄m inferre p̄pter quosdā
potētes ciuitatis q̄ eos in odi
um ep̄i fouebant eo q̄ quedā
vsurariū defunctū ipsorū ogna
tū de atrio ecclesie eiecisset. **R**e
uera missi fuerāt a spū erroris
p̄ quorū ora hereses valde fia
ne ab vno eorū sic dicte in eadē
ciuitate sūt seminate et necdū
p̄fus extitit. **N**ouit9 **D**eus
q̄ tot hodie hereses sunt in ec
clesia. **M**ōchus. **D**oc furore
et malitia dyaboli effecit.

Capitulu. xxi.

Empib9 Innocēti9 pa
pe predecessoris huius q̄
nūc papatū tenet honori9 du
rante adhuc scismate qd̄ eāt in
philippū et Ottonē reges roma
norū. dyaboli inuidia hereses
albiensiu cepūt pullulare vel
vt vri9 dicā maturefcere. **C**u
ius vires erāt tā valide vt om̄e
triticiū fidei gētis illius verum
videret in loliiū erroris. **M**issi
sunt abbes nostri ordi9 cū q̄
busdā ep̄is qui iamā rastro
catholice p̄dicacōis eradica
rēt. **S**ed obfistēte homine in
imico q̄ illa seminauerat modū
cum ibi p̄fecerūt. **N**ouit9.
Quīs fuit error illorū? **M**ō

chus. **Q**uedā heresi archieorū
collegerāt pūcta ex dogmate
Manichxi. quedā ex errorib9
que in piarchon scrip̄sisse fert.
Origenes plurima etiā que de
suo corde finxerāt adijcētes.
Duo credūt cū Manichxo p̄
cipia deū bonū et deū malū. id
est diabolū quē dicunt omnia
creare corpa sicut deū bonū om
nes aīas. **N**ouit9 **M**oyse9
et corpa et aīas cōfirmat deus
creasse dicēs. **F**ormauit de9 ho
minē. id est corpa de limo terre
et inspirauit in fatie9 eius spira
culū vite. id est animā. **M**ō
chus. **S**i **M**oyse9 et p̄phetas
recipent heretici nō eēt. **C**or
porū resurrectionē negant q̄e
qd̄ bñfici9 mortuis a viuis im
pendit irridet ire ad ecclesias
vel in eis orare nihil dicūt pro
desse. **I**n hīs deteriores sūt iū
deis et pagani9 q̄ illa credunt
Baptismū abiecerūt sacramē
tū corporis et sanguinis Christi
blasphemāt. **N**ouit9. **V**t
qd̄ tātas a fidelib9 p̄secucōes
sustinet si nihil ex hoc i futuro
retributiōis expectat. **M**ō
chus. **G**loria spūs dicūt se ex
spectare. **Q**uidā supradictorū
abbatū monach9 cernēs quē
dā milite9 in equo sedente9 loq̄
cū oratore suo. hereticum illū

estimas sic fuit propius accedens ait. Dicite mihi pater vir cuius est ager iste. Respondente illo meus est sibi ait. Et quod de fructu illius facitis? Ego inquit et familia mea de eo vivimus aliquid etiam erogo pauperibus. Dicente monacho quod boni speratis de elemosina illa? Respondit miles hoc verbum. Ut spiritus meus gloriose pergat post mortem. Tunc monachus. Quo perget? Ait miles. Secundum meritum suum. Si bene vixit et hoc apud deum meruit exiens de corpore meo intrabit corpus alicuius futuri principis siue regis siue alterius cuiuslibet illustri persone in quo delicias. Si autem male corpus inturbetur mei pauperibusque in quo tribuletur. Credidit stultus sicut et ceteri albienses quod anima secundum meritum per diversa transiret corpora etiam animalium atque serpentium. Novit? Feda heresis. Monachus. In tempore enim albiensium error invaluit ut brevi intervallo temporis infecerit usque ad mille civitates et si non fuisset gladius fidelium repressus puto quod tota europa corrumperetur. Anno domini M. cc. x. predicata est contra albienses in tota Alemania et Francia crux ascendit contra eos anno sequenti de Alemania Lut

poldus dux Austrie Adolphus comes de monte willhelmus comes Juliacensis et alii multi diu se conditionis atque dignitatis. Simile actum est in Francia Normania atque Pictavia. Noricum omnium predicator et caput erat Arnoldus abbas Cisterciensis postea archiepiscopus Narbonensis. Venientes ad civitatem magnam que Bidersweck in qua plus quam centum milia hominum fuisse dicebatur obsederunt illam. In quorum aspectu heretici super volumine sacri evangelii mingentes de muro illud contra Christianos proiecerunt et sagittis post illud missis clamaverunt. Ecce lex vestra miseri Christi vero evangelii sator iniuriam sibi illatam non reliquit multam. Etiam quidam satellites zelo fidei accensi locum filios exemplo illorum de quibus legitur in libro Machabeorum. scalis appositis muros intrepide ascenderunt. Hereticisque divinitus territis et clivantibus sequentibus portas aperientes civitatem optinuerunt. Cognoscetes ex confessions omnibus illorum catholicos cum hereticis esse permixtos dixerunt abbati. Quid faciemus domine? Non possumus discernere inter bonos viros et malos.

Timēs tamē abbas q̄ reliq̄ ne
tū timore mortis se catholicos
simularēt post illoꝝ abcessuꝝ
iterū ad pfidiā redirēt fertur
dixisse. **Cedite eos.** Nouit enī
dñs q̄ sunt eius. Sicq̄ innūa
biles occisi sunt in ciuitate illa.

Aliā itēdem ciuitatē magnā
are pulchra; vallēw catā que
hita est iuxta tolosā virtute di
uina optinuerūt. In qua popu
lo examiato cum ōnes pmitte
rent se velle redire ad fidē qua
dringēti q̄nquaginta in sua p
tinatia indurati a dyabolo per
manserūt. ex q̄bus quadringē
ti cōbusti sunt in igne cetē pa
tibus appensi. Idē actum est in
cetēis ciuitatib⁹ atq̄ castellis
miseris se vltro mortib⁹ ingerē
tib⁹. Tolosam vero artati om
nem pmisserūt satisfactōem. s;̄
vt postea patuit in dolo. **Nā** p
fidus comes sacti Egidij prim
ceps et caput omnū hereticorū
ōnibus sibi in cōcilio Latēanē
si abiudicatis feudis videlicet et
aliodñs ciuitatib⁹ et castris et
ex maxima pte eisde; a comite
Symōe de forti mōte viro ca
tholico iure belli occupatis in
Tolosam se tñstulit de q̄ vsq̄
hodie fideles vexare et ipugna
renon cessat. Et sicut hoc āno
dñs Conradus epūs Portuens

et cardinalis cōn albiēses missus
legatus sc̄psit capitulo cister
ciensi q̄da; ex potētibus tolo
sane ciuitatis quod dā ta; horre
dū in odiū xpī et ad cōfusione
nostre fidei egit. vt etiā ipsos
Christi inimicos mouē meito
debeat. Iuxta altare maioris ec
clesie ventrē suū; purgauit et
palla altaris ip̄as immūditias
deterfit. Ceteri vero furoꝝ furo
rē adhiētes scortū sup sacru
altare posuerūt in aspectu cruci
fixi eo ibi abutētes. **P**ostea ip
sam sacra ymaginē detrahētes
brachia ei p̄ciderūt multo mili
tibus herodis detiores q̄ mor
tuo ne eius crura frāgerēt p̄p
cerūt. **N**ouit⁹. Quis n̄ stu
prat ad tantam patientiā deī
Mōchus. Altissim⁹ est enī
patiens redditor: qui damia
tanos post victoriā eo q̄ cruci
fixi collo fune alligato p plate
as illū traxerit in collo et in gut
ture tā mirabiliter p̄uuit puto
q̄ has blasphemias mīme dis
simulabit. Albiēses ante q̄ veni
ret cōn eos exercitus dñi vt su
pradict⁹ ē. Miralimomelinū
regē de Marroch in auxiliū si
bi inuitauerāt. Qui de Affrica
in Hyspanias cū ta; incredibi
li mltitudie venit vt totā euro
pam se optinere posse speraret.

Mandauit etiā innoētio pa
pe qz equos suos in porticu ec
clesie bti Petri deherz stabula
re et sup illā vexillū suū fige
re. **Q**uod ex pte impletū est a si
secus q̄ ipse cogitass̄ qz deus
frangit ōne superbū. eodem tē
pe scilicet anno gratie. M. cc.
xij. xvij. kal Augusti de exerci
tu eius. lx. milia pugnatorū ce
ciderūt Ipse vero se in Sicilia
tūsserēs ex dolore mortu9 est.
Cui9 vexillū pncipale in bello
captū innoētio est tūssimū
a in eccā predicta ad Christi
gloriā erectū. Nec de albiensi
bus dicta sūt. **P**rouin9 Si
fuisset inter homines istos viri
litterati forte nō tm errassent.
Mōchus. Litterati cū erra
re incipiūt etiam illitteratis in
stinctu dyabolico plus a gra
uius desipiūt. **C**a. xxij.
Eodem tpe quo manifesta
te sunt hereses albiensiu
in Parisiēsi citate in qua fons
est totius sciētie et pute9 diuī
narū scripturarū quibusdā vi
ris lranis puaio dyabolica p
uerfū instillauit intellectū Quo
rū noia sunt hec magister wil
helm9 pictauies subdyacon9
q̄ legerat p̄fius de artibz et tri
bus ānis studueat i thxologia
Bernard9 Bdyacon9 wilhel

mus aurifex ap̄lta eozū Ste
phan9 sacdos de veti curbuel
Stephan9 de cella Johes sac
dos de vncinis. Isti ōnes in thx
ologia studuerāt excepto Ber
nardo. Dudo sp̄alis cleric9 ma
gistr9 Emelrici sacdotis q̄ fere
decē ānis in thxologia studie
rat Elmadus acolit9. Hodo di
acon9 magister Barin9 q̄ ouē
taueat p̄fius de artibus a hic
sacerdos audieat thxologiā a
mgro Stephāo archiepō cā
tuariēse. Vlric9 sacdos de luci
q̄ sexagenari9 studuerat in thx
ologia tpe multo Petr9 de scō
Clodualdo sacerdos a sexage
nari9 q̄ etiā audierat thxologi
am Stephan9 dyacon9 de ve
teri curbuelo. Isti instictu dy
boli hereses mltas a maxias ex
cogitauerunt et iā in pluris lo
cis disseminauerāt. **P**rouin9
Rue fuerūt capla in q̄bus viri
sciētia a etate tā magni errare
potuerūt. **M**ōachus. Dice
bant nō aliter esse corpus xp̄i
in pane altaris q̄ in alio pane
et in q̄libet re. sicqz deū locutū
fuisse in ouidio sic in Augusti
no. Negabāt resurrectionem
corpum dicētes nihil esse para
disū neqz ifernū sed qui habe
ret cognicōne dei in se quā ipsi
habeāt haberet in se paradisu.

q̄ vero mortale peccatū habet; infernū in se sic dentē putridū in ore. **A**ltaia s̄ctis statui; sacras ymagines thurificari p̄dolatriā esse dicebant eos q̄ ossa martirū deosculabāt subfānabant. **M**aximā etiam blasphemiam ausi sūt dicere in spiritū sanctū a quo om̄s mūdicia ē et sanctitas. si aliq̄s est in spiritu aiebāt: et faciat fornicatio nē; aliqua alia pollucōne polluatū nō est ei peccatū q̄ ille spūs q̄ est deus om̄ino sepatus a carne nō potest peccare: et homo q̄ nihil est nō potest peccare. q̄ diu ille spūs qui est deus est in eo. **I**lle opatur om̄ia in om̄ibus. **V**n̄ ocedebāt q̄ vnus quisq̄ eorū esset. **C**hris̄t⁹ et spiritus sanctus. **I**mpletūq̄ est in eis qd̄ dic̄t in euāgelio. **S**urgēt pseudo-chris̄ti et pseudo p̄phete et cet̄a. **D**abebant etiaz miserrimū illi argum̄ta sua nullius p̄sūs valoris q̄b; suos errores ofirmaē m̄tebant. **Q**uorū p̄fidia hoc ordie detecta est. **P**redictus wilhelm⁹ aurifaber venit ad magistrū Rudolphū de Rannuntico dicēs se esse misus; a dño et hos infidelitatis articulos ei p̄posuit. **P**ater sub q̄busdā formis opatus est in veteri testamēto scilicet legalib;

et filius similiter sub q̄busdā formis vt in sacramento altaris et baptismi et alijs. **S**icut ceciderūt forme legales in p̄mo Chrīsti aduētū. **I**ta nūc cadent oēs forme q̄bus filius opatus est et cessabūt sacram̄ta q̄ p̄sona spūs sancti clare manifestabit se in q̄bus incarnabitur et p̄ncipaliter per septē viros loquet̄ quorū vnus ipse wilhelm⁹ eāt. **I**psē p̄pheta bat q̄ infra quicq̄ annos iste q̄tuor plage euem̄re deberent. **P**rima sup̄ populū q̄ fame ofumet̄. **S**c̄da eit gladius quo se p̄ncipes inficiēt. **T**ertia in q̄ terra apietur et deglutiet burgēses. **I**n q̄rta descēdet ignis sup̄ platos ecclesie q̄ sunt mēbra antixpi. **D**icebat ei q̄ papa esset antixp̄s et Roma-Babilō. **E**t ipse sedet in mōte Oliueti. i. in pinguedie ptatis. **T**aci tredecī elaphi sunt am̄ci m̄hil horū contigit q̄ pseudo ille p̄pheta futuā infra quinq̄nū p̄direāt. **E**t vt fauorē sibi capta ret Philip̄pi regis fr̄tie etiā hoc adiecit. **R**egi francoꝝ s̄b̄cient om̄ia regna et filio eius q̄ eit in tpe spūs sancti et n̄ morietur et dabūtur duodecī panes regi fr̄acoꝝ. id est sciētia scripturarū et potestas. **D**ñs auditis inḡ Rudolph⁹ interrogauit

si aliquos hēret socios quib9
ista fuissent reuelata. **Q**ui cū
rēdisset habeo multos supra
dictos viros noīans ppēdens
vir prudēs imminēs piculū ec
clesie et se solū ad inuestigādū
eorū neq̄ciam eos cōuinēdos
non posse sufficere ex q̄dam si
militatōe dicebat sibi esse reue
latū a spū sancto de quodā sa
cerdote qui cū eo p̄dicare dele
ret sectā eorum. **E**t vt famā fu
am seruaret ille s̄a nūtiāuit hē
cōmā abbi sancti victois et ma
gistro Rupto et frater Thome
cū q̄bus adiit ep̄m Parisien
sem et tres magistros legētes
de thxologia videl; decanū Sa
leburgiēsem et magistrū Rup
dū de Rozē et mgrm Stephā
nū omīa hēc eis insinuātes **Q**ui
territi valde inuixerūt sepe dco
Rudolpho in remissionē pecca
torū suorū et alteri sacerdoti vt
se fingerēt esse de illorū consor
cio donec sciētias omniū audi
uissent et plenius omīes articu
los incredulitatis eorū explora
set. **M**agister vero Rudolph9
et su9 socius sacerdos in executi
one hui9 laboris cū ipsis hēre
ticis circūierūt ep̄atum Parisi
ensem Lingonēsem Trecesem et
archiep̄atū zenonensem in tri
bus mētib; et q̄ plurios de eo

rū secta inuenerūt. **V**t itaq; ip
si hētici plene de ip̄o magistro
Rudolpho ofiderent q̄nq; vul
tu eleuato se spiritu in celū rap
tū simulabat et postea aliqua
q̄ se vidisse dicebat que in ouē
ticulis eorū narrabat et publi
ce eorū fidē de die in diē se p̄di
caturū sp̄o p̄dit. **T**andē reuer
si ad ep̄m visa et audita enar
rauerūt. **Q**uo audito ep̄s pre
dictus per p̄uincia p̄ eis misit
eo q̄ nō eēnt in ciuitate excep
to vno Bernardo. **Q**ui cū eēnt
in custodia ep̄i congregati sunt
ad eorū exaiationē vicinī ep̄i et
magistri thxologi p̄posita sūt
eis sup̄dicta capla que q̄da;
ex eis in p̄sentia omniū p̄testa
bātur q̄dam vero cū resiliē vl
lēt et se ouici viderēt cū ceteris
stabāt in eadē p̄tinacia nec ne
gabāt. **T**āta audita p̄sitate
ofilio ep̄orū et thxologorū ducti
sūt in campū et corā vniūso cle
ro et p̄lo de ḡdati et in aduētū
regis qui tūc p̄sens nō erat
exusti. **Q**ui mente obstinata
nullū ad in̄rogata dabāt r̄n
sum in q̄bus in ip̄so mortis ar
ticulo nullū perpēdi potēt p̄
mitēte iudiciū. **C**um ducerent
ad tormēta t̄nta exorta ē acis
inclemētia vt nemo dubitar;
q̄n ab eis aer fuisset cōcitatus

ā qbus tātus errorē morietib⁹ fuerat p̄suasus. In ipsa nocte is q̄ inter eos potior habebat⁹ ad ostiū cuiusdā incluse pulsans sero suū errorē confessus est asserens se magnū hospiteē eē in inferno a eteris incedēis deputatū. Quatuor ex eis fuerāt examiatī s; nō sunt cōbusti videlic; magister Barin⁹ Vlricus sacdos Stephan⁹ dyaconus q̄ p̄petuo reclusi sūt carcere. Petrus vero anq̄ capetur p̄ timore mōchus effectus est. Magister Almeicus q̄ p̄dicte p̄uitatis magister eāt electus est de cimiterio a in cāpo sepultus. Eodē tempe preceptū est Parisi⁹ ne q̄s infra triennū leger; libros naturales. libri magistri dō a magistri gallici de theologia p̄petuo dāpnati sūt a exusti. Sicq; p̄ dei gratiā heresis exorta excisa est.

Capitulū. xliij.

Quodam dyabolo plenus ap̄d treas se esse spūm sanctū publice p̄dicabat Cuius insania populi nō sufferētes in crate posuerūt a copioso igne circumposito in carbonē redegerūt. Nouit⁹. Puto vitā illorū multū execrabile esse quorū tā feda est doctrīna. Mōch⁹.

Vt ampli⁹ detesteris hereticorū sectas vnū tibi de illorū vita subiūga; exēplū. **Ca. xliij.**
Quēmp̄ Frederici ip̄atoris cui⁹ Lucius papa fecisset Verone citatē Lombardie moram multis tā ecclesiarū prelatis q̄ regnū p̄ncipib⁹ ibidē congregatis a essib⁹. Bodescale⁹ mōachus noster tūc maioris ecclesie in Colonia canonicus cū fratre suo Euerhardo canonicō sancti Beronis hospis illo rū pene singulis noctib⁹ cū vxore a filia de domo p̄pria egresus est. Qd̄ cui⁹ osiderass; Euerhard⁹ interrogauit nescio quē illorū quo irēt vel q̄d agerēt. Cui cū r̄sum esset veni a vide secutus est illos in domū quādam subterraneā amplā satis in q̄ multis ex vtroq; sexu congregatis q̄dā heresiarchis sermonē blasphemis plenū cunctis tacentib⁹ fecit p̄ quē vitā a mores illorū instituit. Deinde extincta candela vnusquisq; sibi primā; inuasit nullā habētes differētiā inter legitimā a absolutā inter viduā; a virginē; inter dñam a ancillā a qd̄ horribili⁹ est inter sororē a filiā. Euerhard⁹ v̄ro h̄c vidēs vtpote iuuenis luxuriosus atq; vanus. simulans se discipulū

hospitis sui filie vel alteri cui-
bet puelle in sermone se diuixit
cui qua extincta candelā percauit
Cūq; hoc actitasset pene amū
dimidiū magister cunctis au-
dientib9 ait. Iuuenis iste tam
studiose frequētat auditoriū
nostrū cito abilis erit ad docē-
dū alios. **H**oc verbo audito nō
ampli9 intrauit. Et sicut mihi
retulit p̄dictus **B**odescale9 cū
illū de hoc arguer9 rēdit. **S**cī-
atis frat̄ me non frequētare cō-
uētulas hereticor9 ppter here-
ses h̄appter puellas. Ecce talis
est vita et lex hereticorū. **N**ec mī-
rū. Quia nō credūt resurrectō-
nem yll̄ gehennā siue penā ma-
lorū. impune enī trāfire putāt
quecūq; agūt. **N**ouit9 **A**u-
diuī q̄ multi heretici sint in **L**ō-
gobardia. **M**ōchus. **H**oc
mirū non est. **H**abēt enī suos
magistros i diuersis ciuitatib9
apte legentes a sacra paginā
puer se exponētes. **C**a. xxv.

Et tpe quo Otto rex pro-
fect9 est Romā coronari
in impatorē et issent cum eo **J**o-
hānes epūs Cameacens̄ **H**en-
ricus scolastic9 s̄cti **B**ereois
magister **H**ermānus canonī-
cus **S**ūnen̄ simul ingressi sūt
cuiusdā heresiarche locū quē
tūc legebat **I**s erat. **I**ā iudiciū

mūdi uenit. **I**ā p̄ncēps mūdi
huius eijciēf foras. **Q**uē locū
ita glosauit. **E**cce xps dyabo-
lū p̄ncipem huius mūdi uer-
uit q̄ hūc mūdū creauit **C**ū
quo p̄dictus **H**ermānus satis
dure disputauit et sic mihi re-
tulit q̄ de9 creasset om̄ia visibi-
lia a inuisibilia corpalia a spi-
ritualia nō solū ex scripturis s̄
ex rōne mōstrauit. **H**ec dicta
sint de hereticis q̄ mēbra sūt dy-
aboli hoc enī noueris q̄ mltō
intētius suā dyabolus malitiā
exerceat in hereticis q̄m energu-
minis. **N**ouit9. **P**nt energu-
mini. id est obsessi a dyabolo
habere caritatē. **M**ōach9
Etia sicut sup̄ius dictū est nō
in animab9 s̄ in corpibus est.
Mulier q̄dā. **C**a. xvi.
In **B**riseke satis crudelit̄
hoc āno uerabaf. **H**āc dyabo-
lus cū esset q̄nquēnis hoc ordi-
ne intriuit. **D**ie q̄dā cū lac mā-
ducar9 p̄ eius inat9 dixit. **D**ia-
bolū comedas in uentrē tuum.
Mox puellula sēsit eius igres-
sū et vsq; ad maturā etatē ab
illo uirata. **H**oc āno p̄mū me-
ritis ap̄lor9 **P**etri a **P**auli q̄rū
limi a uisitauit liberata ē. **Q**uis
dicē audeat q̄nq; ānorū infan-
tulā baptisatā nō habere cari-
tatē. **D**e qua idē demō dicebat

De egresso nūq̄ aliud post
hanc vitā sentiet purgatoriu;
Obsessi peccata sua cōfitentur
orant7 cōmunicant. **Q** dyabo
lus quosdā dei pmissiōe in cor
pibus suis ledat quibusdā; ti
bi oñdā exempl. **Ca. xxvii.**

Theoderic9 Susacienfis
ouerfus noster sicut ab
eius ore audiui cū esset iuuenis
puellā quandā in ciuitate Lu
bech: alter q̄dam iuuenis ei p
cabat scdm qd illi promiserat
femina cōsentiente cū Theode
ricus se ei9 concubitu vti speras
set solius ei illudēs accessit ad
illā. Quo cognito iratus dixit.
Dyabolus q̄ me huc adduxit
poterit me etiā hinc reducere.
Mox inuitat9 affuit hōiem ra
puit et in aera leuauit et vlt̄r ci
uitatē transferēs iuxta ripā cu
iusdā lacus in cōmode satis de
posuit. Ad quē sic ait. Si nō
quocūq; mō te signasses mo
do occidissē te. Tenuiter em̄
impfete in ipso raptu signū si
bi crucis impresseat. Dimissus
a demōe tā graūter cecidit vt
in terra sine sensu iacēs sangui
nē vmeret. Tandē aliquātu
lū viriū resumēs manib9 pedi
busq; reptādo ad aquā venit.
Fatē lauit atq; ex ea bibēs cū
multo labore ad hospitū suū;

puenit. Ingressus domū; mox
vt lumē asperit scdo in terram
ruit. Vocatus est sacerdos q̄ in
tiū euāgelij; Jobānis sup eū; le
git. Alijsq; orōnibus cōtra im
petus diaboli illū munuit. Po
stea p annū integz ita corpus
eius totū erat tremulum vt cy
phū manu tenere nō possit ad
bibendū. Ecclesiā sancti Nico
lai omiaq; ciuitatis edificia lu
na splendēte cū a dyabolo por
tare et portādo cōprimere se
vidisse testatur. Simile pene
habet supra distinctiōe tertia
capitulo vñdēcio de Dērico ci
ue susaciēse quē dyabolus no
ctu in foro rapuit et vltra mōa
steriū sancti Patrocli trāslatū
in pasculo deposuit. Tā mala
em̄ et tā venenata est demonū
natura vt solo illozū intuitu se
pe homines corūpātur.

Capitulū. xxviii.

Auero ouerfus noster cū
nouit9 esset et nocte qua
dā; cū alio cōuerso ppter timo
res nocturnos in curia vigila
ret: ante signa matutinalia am
bitū claustrī circūiens q̄h vñ
brā humanā eminus iux lau
torū conspexit. Estimās qz fra
ter Frederic9 esset mōchus no
ster accessit propi9 volēs ei in
nuere vt iret dormitū. Et quia

nouerat eū non esse sane men-
tis pedem retraxit ab illo ledi ti-
mens. **D**ū sic staret vmbra in
oculis eius vsq; ad tabulatū
dom⁹ creuit. **M**ox signis sonā-
tibus in dormitōio pistinū in-
trauit a q; clyban⁹ coquēdis
panib⁹ p̄patus erat morvt ig-
nē quē quasi p parietē vitreū
intuei visus est aspexit infirma-
ri cepit. **S**tati exiens a sub ar-
lore se reclinās pene octo die-
bus ab illa hora in tūta defecti-
one fuit cordis a corpis vt nō
posset māducaē neq; bibere ne-
q; dormire. **P**rouiti⁹. Vellē
rationē scire quare homo viso
dōne mor igne ospecto extba-
sim incurrat. **M**ōchus. Ig-
nis lucis minister est dyabol⁹
vero p̄nceps a auctor tenebra-
rū est lux a tenebre sibi inuicē
otrarīa sunt sicut frig⁹ a calor
Si egressus fueris de tenebris
in radiū solis vel e cōuerso ex re-
p̄tinā mutacōe visus tuus tur-
bat⁹ a deficit. **I**tē si manū nimis
frigidatā igni adhibueis siue
de igne extrictam aque gelide
immersis ottrariū elementū am-
plius te cruciabit. **Q**uid ego
mirū si ex visione diaboli q̄ vt
dixi auctor est tenebrarū a ig-
nis termi hominis natura turba-
tur a terref contrahit⁹ a deficit

cū ignem huius mūdi videris
quī om̄no cōtrarius est igni ge-
hēne. **I**lle tenebrosus iste lumi-
nosus **M**ultū ab eo discordat
tā in sensu q̄ in effectū **V**iri ta-
mē p̄fecti vt supra dictū est se-
pe demones sine terrore a sine
sensus defectōe vidēt **P**roui-
tius. **S**i visio dyaboli tā picu-
losa a tā nociua est in forma
subiecta q̄s illū videre possim
sua natura. **M**ōchus **O**cu-
lus corpalis diaboli vt est vi-
dere non potest. **P**rouiti⁹.
Quare. **M**ōchus **Q**uia di-
abol⁹ spūs est a spiritū vt est
opinio pene om̄iū magistroū
nō nisi spiritus videre val; **V**i-
dent eū anime reproborū in in-
ferno et sicut sūma b̄tudo ele-
ctorū est videre deū ita maria
dicūt esse pena malis cernē dy-
abolū. **V**is audire quocūdā
piculū illum in sua s̄b̄stātia vi-
dere volenti⁹. **P**rouiti⁹. **V**o-
lo et desidero q̄a q̄to plus hor-
rozis a malicie de illo audiero
tūto āpli⁹ peccāē p̄tū m̄asco
Mōch⁹ **A**udi ego **C**a. xxix.
Hic te hos ānos duodecim
willhelm⁹ abb de sancta
Agatha dyocesi Leodiēsisque
est dom⁹ ordims Cyster cienst
dū tpe q̄dam itur⁹ esset Elx-
bachū ad quā pertinet dom⁹

illa remissetq; Coloniā; dixit
 mocho suo atq; couerso. Adol
 pho noie. **O**p? ē misericordie vt
 videā obsessam illā. germanā
 sc; talis couersi nostri de Eter
 bach vt p nos eius ille statū
 cognoscat. **R**d cū illis placuisset
 et domū in qua illa cū mul
 tis et int' mltos sedes erat intras
 sent cū abbas nescio vñ eā int'
 rogar; et illa nībil omīno rñde
 ret subiūxit. **V**is aliqd mādā
 re fratri suo? Illa obmutescēte
 adiecit abb. **A**diuro te p eum
 quē hodie in missa tractauit vt
 rñdeas m. **M**ox dyabolo obe
 diēte et p os femine ad interro
 gata rñdente. **R**ogatus est ab
 bas tā a ouerso q̃ a monacho
 vt illa; sup solariū duceret q̃ti
 nus puato eius vt possent col
 loquiū. **R**d cum factū ess; et
 de diuīs ab abbe dyabol9 int'
 rogaret; et rñdendo nimis mēti
 ret; ait. **A**diuro te p altissimū
 vt nīsi vera mibi rñdeas. **R**d
 cū promiss; iussit monachū
 atq; conūsum paululū secedē
Quē cum interrogass; de statu
 quarūdā animaz fratrū vide
 licet tam apud Eterbachū q̃
 apud sanctā Agathā; nup de
 functoū ita pbabiliter de singu
 lis quas tamē femina nūq̃ vi
 derat differuit vt abb de verita

te nībil abiger; **D**icebat tales
 et tales esse in gloriā. alios ad
 huc in penīs retineri. **P**ro q̃b9
 dā abbas oēs instituit spēri
 ales. **I**nstruxit eū et de alijs ml
 tis ita vt vhemēter miraretur.
Postea rogatus a oīs vt sibi
 soli cū solo loq̃ licet in hoc ab
 bas annuēs cū monacho pau
 lulū seceder; **A**it couersus. **S**i
 cut pcepit tibi abb meus vide
 licet vt ei nō nisi vera ad inter
 rogata rñderes. **I**ta te moneo
 vt si aliqd nosti i me qd nō ci
 uū sit amē mee dicas in instan
 ti hora. **R**ñdit dyabol9. **N**oui
Herī abbe tuo ignorāte duo
 decū denarios apud traiectū ac
 comodasti a tali femina et in ta
 li loco misistiq; illos pannicu
 lo mligatos in sinū tuū satis p
 funde. **R**d quidē vrū fuerat.
Nā idem couersus sicut rtulit
 ista cogitauit. **S**i abbas tu9
 alicubi te forte miserit solidū;
 istū ad expēsas habebis. **Q**ui
 ait **N**osti aliqd ampli9? **D**icē
 te dyabolo. **N**oui te furē esse.
 couersus rñdit. **E**x quo ad or
 dinē vni nullius mibi furti cō
 sciū fū. **T**ūc ille. **E**go tibi fur
 tū tuū ostendā. **Q**uando cara
 illa fuerūt tempa annonā et q̃
 dam aliā q̃ mōsterij tui fuerūt
 et nō tua paupib9 erogabas.

Rndente conuerso. nō putauit
huiusmōi misericordie opa pec-
catū esse. **A**it demō. **S**unt per
meā veritatē q̄ sine licentia fa-
cta nec aliqñ inde susurraſti ſu-
furriū confessionē appellans.
Mox cōuerſus ad abbate de-
ſcēdit in locū ſecretū illum t̄p̄-
it et quē ſibi fuerāt a dyabolo
obiecta p̄ hūilem confessionē
apiens condignā penitētiā ſu-
ſcepit. **T**ūc ad obſſam redi-
ens et ſi adhuc aliq̄d ſcīret in
ſe peccatū obſcūtem adītro-
gans audire meruit. **P**er iudī-
tium meū nīhil mō de te noui.
q̄ mox vt geuua tua ad ſufur-
riū inclinaſti omīa mibi p̄ius
ſcita ſbtraxiſti. **N**ouit⁹. **I**n
hoc facto ſatis onſa ſunt tā p̄-
ſentia demōis q̄ virtus cōfeſſi-
onis. **M**oachus. **S**atis de
talib⁹ in diſtinctōne confefſio-
nis dictum eſt. **P**oſt hoc demō
adīurat⁹ ab abbē vt exiret rñ-
dit. **Q**uo ibo? **D**icēte abbate
Ecce os meū aperio ſi potes in-
gredere. **A**it. **N**ō poſſum intri-
re q̄ altīſſim⁹ hodie intrauit.
Tūc abbas. **A**ſcēde ſuper hos
duos digītos pollicē et indicē
ei offerēs. **N**on valeo inq̄t q̄
altīſſimū hodie tractaſti. **D**ixe-
rat enī abbas miſſam de mane
Inſiſtente eoyt exiret. **R**ndit.

Nondū vult altīſſim⁹ **A**dhuc
duob⁹ annisero in ea poſt hoc
in via illius Jacobi librabitur
Quō ita factū eſt. **D**einde roga-
tus eſt abb tam a mōacho q̄
a cōuerſo vt dyabolo p̄cipret
quaten⁹ ſe eis in ſua forma na-
turali oñderet. **R**ndente abba-
te non hoc mibi bonū videtur
ſufficiat vobis q̄ huc vſq̄ ei p̄-
cipimus illis obſtinatus vt fi-
eret inſiſtentib⁹ tandem victus
ait **P**recipio tibi in v̄tute Chri-
ſti vt in tua naturali ſpetie no-
bis appareas. **R**eſpōdente illo
nō vultis carere niſi me videri-
tis et abbate dicēte non cepit
mulier in oculis eorū turgere
et ad inſtar turris aſcēdere.
Ita vt oculi eius ſcintillarēt atq̄
ad ſimilitudinē fornacis ſum-
garēt. **Q**uib⁹ viſis tritus ruit
in extaſim mōchus fact⁹ eſt
extra ſenſū cōuſus et niſi abb
quī eis cōſtantior erat dyabo-
lo vt p̄ſtīmā formā reſumeret
oc⁹ p̄cipiſſet ſimile mentis
defectum incurriſſet. **S**i hīs
verbis meis min⁹ credis intri-
roga illos adhuc vt opmōz
vīuunt viri religioſi ſunt. nō
tibi dicent niſi meram veritatē
Dyabolus vero p̄cipiēti obe-
diens et ad p̄iorē ſpetiem vul-
tū ſemine reducēs ait abbati.

Primo tā stultū preceptū iussit. Pro certo scias qd si hodie diuinis nō omunicasses misterijs nullus vstrū vlli hominū que hodie vobiscū gessisset diceret. Putas qd possit me hō videri a vni⁹? **R**equa qd. **V**oies qerāt inferius expectātes strepitū supius audiētes ascēderūt a conuersū cum mōacho se immortuos rpiētes aqua refocllauert a inter man⁹ illos deportauerūt. Tūc dyabolus dixit abbati Quo itur⁹ es mō? Rndente abbe Elterbachū sibi iurit ille. Ego etiā fueuer baco fui a satis ibi trufauī: promice nomī alludēs. Erat enī; post illa tempa quo ouerh se ordmī opposuerāt. Tā horredus a tā vnenat⁹ est demonū aspectus vt nō solū sanos infirmet s; nūq; etiā inficiat. **Ca. xxx.**
Vo iuuenes seclares nō dū milites ex qbus vnus eāt dapifer abbe pzumie quī mibi hec q dicturus sū retulit. in qdam vigilia sancti Johis baptiste post sol occasū circa riuulū quī monasteriū preterfluit i dextrarijs suis spatiabatur. Vidētes ex altera pte riuuli quasi spetie mulieris in veste lineā. putātes qd maleficia exēceret vt qbusdā mōs est in no

de illa: vt capent eā aqua; traherēt. Qui cū veste leuata fugere videret illi in eqs velocissimis insequētes cū fugiente; quā q si vmbra ante se videbāt opre hendere nō valerēt deficientib⁹; eqs vnus dixit. Quid agim⁹? **D**yabol⁹ est enī. Et signantes se monstrū vltra nō videbat. Ab illa hora tā; hoies q iumēta multo tempe languerūt vix mortē euadētes. **N**ouitius. **N**ō ista miror de dyabolo cū legā basiliscū; solo visu homines a aues a iumēta interficere. **M**ōchus. **H**oc ipsū agit dyabolus in psalmo p basiliscū de higtus sicut tibi s; bictis ondā exempl. **Ca. xxxi.**
Rimms kirchm sic sacerdos eiusdē ville retulit. **L**amberto mōcho nostro matrona qdā honesta dū nocte qdā; cū alia quadā femina nescio vñ venies p villā eandē transir; dyabol⁹ cuiusdā serui ad modū iocosi formā; assumēs manū eius tenuit a modicum strinxit. Cū cū diceret dimitte me mox illū nō vidit. **Q**ue statim male habere cepit femie seqnti se dicēs. **S**eru⁹ ille opssit me a ecce ex hoc defectō cordis inuasit me. **D**icēte illa. **R**equa qd hic fuit. **R**ndit mrona. **I**mp certissime

satis em̄ proterue respexit me
vadesq; in domū suam lecto de
cubuit et post paucos dies de
fūcta est. **C**api. xxxij.

Mulier cui dā iuxta castz
are omanēti hoc anno si
mīle cōtigīt. Nec cū maritū hē
ret ebriofū nulla p̄sumebat
nocte ire dormitū donec ille a
tabna redirz. **Q**ue dū vna no
ctiū pasta ad coq̄ndos panes
p̄pata añ fores domus sue se
derz viri p̄stolās aduentū du
os in albis vestibz ad se venire
vidit. **I**n cui9 amplexus dum
vnus illozū ruerz eāq; brachi
is strigerz illa clamāte ambō
dispuerūt. **R**ue in domū fugies
morvt lumē vidit amēs facta
runt. filiāq; p̄p̄iam in clamorē
oūtīt. **P**ost paucos dies defun
cta est. **E**cce q̄ dei iudicio talia
fiant p̄sus ignoro. **N**ouit
us. **D**orrēda sūt ista. **M**ō a
chus. **A**udi aliud qd̄ satis ter
rere nos potēit q̄ dicim̄ viri re
ligiosi. **C**a. xxxij.

Emp̄e q̄dam estiuo oū
tis ordīs nostri in dormi
torio suo meridie q̄escētibz di
abol9 in sp̄tie mōial̄ ingri o
dis singulozū lēos ēcuiūt añ
q̄sdā stetit añ q̄sdā cū festina
tiōe p̄teriuūt. **V**eniēs ad quē
dā ouerfū añ illū se inclinauit

et brachijs collū eius stringēs
tactuq; meretricio de mulcens
osculam̄ ei9 ora defixit. **Q**uā cū
q̄dam frat̄ religiosus vidissz
et illa dispūisset satis tā de plo
na q̄ opea in tali loco stupēs
surrexit et oūsi lectū adijt quē
q̄dē; dormientē h̄ incōp̄site et
ipudice nudatūq; iacētē in
uenit. **C**eteris ad signū none
furgētibz ille grauē se sentiēns
furgere nō potuit et ad vesp̄ā
in infiritorio duct9 infra tridu
um vitā finiuīt. **N**ec apd̄ nos
eiusdē vt puto loci grāgiari9
recitauit asserēs sibi dictū ab
eodē conuerso q̄ vidit visionē
sub typo cōfessionis. **N**ouit
us. **C**ū deus sūme sit misericors
et dormiēs modicū differat a
mortuo qd̄ est q̄ idē conūsus
protatillo pūitusest. **M**ō
ch9. **F**orte nimis eāt negligēs
circav sū wrecedie. **V**erecūdia
siue pudiciā q̄ om̄i ornāmē
tū est virtutū nō solū esse debz
in bitu h̄ etiā in actu frequēter
otigit vt sic homo interior libe
ter ea que de die cogitat nocte
p̄ ymaginationē retractat ita
exterior illa que vigilās faci
tat dormiēs frequēter rep̄ntat.
Nouit us. **I**n hoc cōsentio
q̄ noui quosdā raptōres qui
sepe noctib9 dormiēdo surgūt

arma induūt exerūt gladios
ferūt pietes ⁊ post q̄ lassati fū
erit singla in loca sua reponūt
sicq; cubitū r̄dūt nec aliq̄d ho
rū recordātur. **Mōch⁹** For
te idē conuersus mīnis indulle
rat vīno. Inebriatiōem libēter
seq̄tur denudacō. **Sif** Noe nō
fuisse inebriatus nec fuisse denu
datus. Et q̄ denudatus idē eo
a filio subsanatus. **Nō** solum
angeli facti s̄ et mali noctib⁹
nos lustrāt ⁊ si p negligentia
sue dissolutiōem cōtigerit nos
in lectis nostris iacere irreuerē
ter bonos a nobis fugamus ⁊
malos ad nrām irrisiōnē inui
tamus. **Qnta** gratia sic dormiē
tes q̄nq; se priuent: audies in
distinctiōe septima caplo terti
o dēo ⁊ capitulo q̄rto dēo in
q̄bus beata dei geitrix p se dor
miētes visitauit. **Novitius.**
Dabūt ne oūsus p̄dictus ca
ritatē. **Mōchus** Nō mibi
hoc cōstat sicut ⁊ dē p̄dictis fe
mīnis q̄s dyabolicus extinxit
aspectus. **Q̄** vero diabol⁹ quos
dā peccatores in peccatis inter
ficiat s̄bsequētia declarabūt ex
empla. **Ca. xxiii.**

Ruslatia q̄ ciuitas est dyoces
Coloniēsis miles q̄da **Thye**
mo noie habitabat q̄ sic tot⁹
deditus erat ludotesserū vt nō

die nō nocte q̄sces; semp sac
culum cū nūmis secū portabat
vt secū ludere volētibus obuia
ret. **Ita** in ludis expedit⁹ ⁊ for
tunatus eāt vt vix aliq̄s ab il
lo sine dāno recederet. **Vt** autē
posteris oñderetur q̄tū deo ta
les ludi in q̄bus ire iudicia rixe
⁊ dāna suscitātur. Peccatiq; v
ba rotātur cōtrarij foret. p̄mī
fū est dyabolo vt cū eo luderet
q̄ multis illuserat atq; euiscera
ret q̄ multoz mar subia euacu
arat. **Nocte** q̄dam domū eius
in spēcie cuiusdā ludere volētis
intras saccellūq; nummis r̄fer
tū sub ascella portās ad tabu
lā sedit denarios liberalit̄ appo
suit tessels iactauit ⁊ acq̄siuit
Cui cū p̄spere succederet ⁊ mī
litū iā pecunia quā apponēt de
fuisse iratus ait. **Nunq̄d** nō di
abolus es tu? **Et ille** **R̄** satis
est appropinq̄t em̄ temp⁹ ma
tutinale oportet nos ire. **Tol**
lēs q; illū per tectū traxit cuius
viscē tegul̄ retrahētib⁹ mise
rabili ter excussit ⁊ q̄d de eius
corpe factū sit vel in quē locū il
lud piecerit vsq; hodie taz a fi
lio eius q̄ a ceteris q̄ illuz no
uerant ignoratur. **Mane** vero
viscerū eius reliq̄e tegul̄ inhe
rentes repte sūt ⁊ in cimiterio
sepulte. **Hene** dyabolus suos

ministros in hoc mundo sunt p
speari quos semper in fine dec
pit.

Capi. xxxv.

In eandē ciuitatē sicut mihi re
tulit magister Bozmarus vir
religiosus a sancti Patrocli ca
nomie homo quidam ignotus
uit dices se velle saltare de tur
ri sancti Juliani quod multum est sub
limis si tamen aliquid ex hoc osequi
posset honoris. Respondentibus ciui
bus sicut viris prudentibus nihil
tibi propter hoc dabimus ut te ip
sum inficias ait propter honorem ci
tatis saltabo. Congregata mul
titudine populi circa forum cui turris
eadem otigua erat et de fenestris
domorum alijs prospectantibus turri
ascendit. Quē alius quidam a ter
go clamans ait. Dic mihi o homo
cum quo demones agis talia? Cui
cum ille nescio quē demōem no
minasse respondit. Scias pro certo
quod decipiet te. Nequa est ei. Si
fidei oliueri te omittes non te de
cipet quod curialis est a fide? Respon
dit ille. Nequaquam me decipiet:
quoniam multis sum eius fide expertus.
Puto hunc oliuerum fuisse eundē
de quo super dictum est capitulo
quarto. Quid plura? Ascendit tur
ri et saltauit sed post saltum surge
re non valuit. Mirantibus turbis
quod non surgeret a ignorantibus
eam mortui ei propter amplam quā

induerat cappam ad capiendum
uentum propter accedentes hominesque
de terra leuantes inuenerunt omnia
viscera eius effusa. Ecce sic dy a
bolus ministros suos remunerat
corpora quodam occidendo a animas in
penas eternas detruendo. De quibus
cruciatibus in distinctione duodecima
audies sufficienter. **N**ouicia?
Quintum ostendo ex iam dicto oliue
ro non omnes demones equaliter sunt
mali. **M**ocheus. In quibus in ce
lo amplius extensa fuerat contra cre
aturam superbia atque inuidia in his
usque hodie magis viget ad no
cedum malitia. Quidam ut dicit
alijs cum lucifero contra deum se extol
lentibus simplicitate offenderunt et huius
quod cum ceteris ruert sed ceteris mi
nus mali sunt hominesque minus ledunt
sic exempla subiecta explanabunt.

Demon quidam. **C**ap. xxxvi.
Adole scētis venisti spem
indues ad quandam militem ut ob
sequium suum illi offeres. Cui cum
multum placeret tam in decore quam
in more gratanter ab eo susceptus
est. Qui mox militi seruire cepit
tam diligenter a tam timide tam si
deliter a tam iocunde ut satis il
le miraretur. Nunquam equum suum
ascendit nunquam descendit quoniam ille
proptatus esset a genu flexo stre
pam teneret. Discretum prou
dum a hilarē semper se exhibuit.

Die quadā dū simul eq̄tarent
 et venissent ad fluvium quendā
 magnū miles respiciens et plu-
 res ex inimicis suis moribundis
 post eos venire considerans ait ser-
 uo. Mortui sum? Ecce inimici
 mei post me festinant. Fluvius ex
 opposito ē nullus super est locus
 refugij. Aut occidet me aut ca-
 piēt. Tūc ille. Ne timeas dñe
 vadū fluminis huius bñ novū
 sequere tñ me bñ euademus. Rñ-
 dente milite. Nūq̄ homo fluvium
 in istū in hoc loco transiada-
 uit. sp̄ tñ euasiois seruū dūce;
 sequit? sine piculo venit ad lit-
 tus. Et ecce eis transpositis ho-
 stes ex opposito litore cōsiste-
 tes mātū sūt dicētes. Quis vn-
 q̄ audiuit vadū in fluvio isto?
 Nō ali? nisi dyabolus illū tras-
 uexit. Timētesq; reuerfi sunt
 Processu vero t̄pis accidit vt
 militis vxor infirmaret vsq; ad
 mortē. In qua dū omēs medi-
 corū artes de fecissent. Ait itēz
 demō dño suo. Si dña mea i-
 ungere lacte leonino statim sa-
 naretur. Dicēte milite vñ habe-
 retur lac talē. Rñdit ille Ego
 afferā. Qui vadēs et post spa-
 tiū vnus hore rediēs vas ple-
 nū secū attulit. A quo cū fuisset
 puncta mox meliorata p̄stīmū
 recuperavit vigore. Cui cū dices

ret miles vnde habuisti tā cito
 lac istud? Rñdit De mōtibus
 attuli arabie. Recedens a te in-
 Arabia iui leone spelūcā intrūi
 catulos abegi et ipsā mulierē sic
 q; reuēsus sum ad te. Stupēte
 milite ad verba ista et dicēte.
 Quis ergo es tu? Rñdit ille.
 Nō sollicitus de hoc seru? em-
 tuus su; ego. Instāte milite tā-
 dem cōfessus est dicēs. Demō
 ego sū vnus ex illis q̄ cū lucife-
 ro ceciderūt. Tūc magis milite
 stupēte subiūxit. Si natura di-
 abolus es qd est q̄ tā fideliter
 seruīs hominū? Respondit demō.
 Magna est mibi cōsolatio esse
 cū filiis hominū. Dicēte milite
 nō audeo de cetero vti seruitio
 tuo itēz ille respondit. Hoc p-
 certo scias q̄a si me tenueris
 nūq̄ a me vel ppter me aliqd
 mali tibi euēiet. Nō audeo in-
 q̄t si quicqd pro mercede tua
 postulaueris licet dimidiū bo-
 norū meorū libens tradas tibi.
 Nūq̄ homo hominū seruitutē tā
 fideliter et tā utiliter. Per tuā p-
 uidentia iux fluvium mortē euā-
 si p te vxor mea recepit sanita-
 tē. Tunc demō Ex quo tecū eē
 nō potero nil p seruitio meo ni-
 si quicq; solidos req̄ro. Quos
 cum recepisset milita illi reddi-
 dit dicēs. Peto vt ex eis nola;

cōpares et sup tectū pauperis
illius ecclesie ac desolate fuspē
das vt p eam saltē dñicis die
bus fideles ad diuinū ouo cen
tur offitium. Sicq; ab oculis
eius dispuīt. **N**ouit9 Quis
vnq; tale aliquid de dyabolo
sparet9. **M**ōchus Dicam ti
bi aliud vt sic dicā dyabolice
bōnitatis exemplū qđ nō mīn9
isto mireris. **C**a. xxxvii.

E Odē āno quo rex philip
pus primū ascendit cōn
Ottonē postea ipatorē miles
qđam hōnest9 Euerhard9 no
mie de villa que Ambulaw ca
tur natus grauit9 infirmabat9.
Cui cum rapta fuisset mateia
in cerebrū ita cepit furere vt p
pria coniugē ante infirmitatē
multū dilectam in tm haberet
exosa vt illā neq; videre neq;
audire possj. Die quadā dya
bol9 in forma hōis infirmo ap
parens ait. Euerhardē vis ab
vxoetua separis. Rndente illo.
Hoc omib; mōis desidero sub
iūxit dyabol9. Ego te in equo
meo ducā romā bene optiebi
mus a papavt diuortiu fatiat
int te et illā. Quid plura? Vi
sū est militi vt equū inuitātis
ascēderet vt romā cū illo post
tergū eius sedēs pger; vt illo
pro se allegatē papa eū ab vx

ore corā cardinalib9 sollempnē
separet ipsūq; diuortiu litteis
pōntificalib; atq; bullatis cōfir
mar; **M**ira res. Ab eadē ho
ra q sic mirabilē infirmū sps a
dyabolo rapt9 est ita corp9 ia
cebat ex sanguine vt tm modicu
caloris in eius pectore sentiret
ppter qđ a sepultura dilatus
est. Milite vt sibi videbat9 m
mīs gaudēte diuortij cā ait di
abol9. Vis mō vt ducā te Ihe
rosolimā vbi dñs tuus crucifix
us est. atq; sepultus. nec nō a
ad reliq; sacra loca que xpiani
videre desiderāt. Ex hīs verbis
marie postea intellexit illū dēo
nē fuisse. Rndēte illo. volo de
sidero. spūs spūm repēte p ma
re tñstulit. in basilica dñici se
pulchri deposuit. Deīn oñdit
ei loca reliq; in qb; orōes suas
fecit. Ad quē iterū ait. Vis eti
am videre sephadimū inimicu
vr̄m eiusq; exercitū? Cui cū di
cer; volo duct9 est in momēto
ad loca castrorū viditq; illo
demrante regē et pñcipes eius
milites arma vexilla tentoria
atq; exercitū vniuersum. Post
hec ait demō. Dis mo do redi
re ad patriā tuā. Et ille. Tps
est vt reūtar. Quē statū spūs le
uauit et in Lōgobardiā tñstu
lit. Qui ait. Vides hoc nem9?

Tam homo quidā de villa tua
mercimōia sua ad has pūnti
as in animo venalia portans ip
sū intrabit et a latronib⁹ inter
fietur. Vis eū p̄munire? Rñdē
te eo libent⁹ statū hominī occur
rit et q̄ latrōes in nemore eēt
p̄dixit. Quē sicut suū prochia
nū valdeq; notissimū hilariter
salutavit et gratias agēs alia
via diuertit. Venientibusq; eis
frākinuoct rursum ait demō.
Cognoscis walramū filiū du
cis de Limburg? Bñ inq̄t illuz
nouū et frequēter cū eo milita
ui. Dicēte demone vis nūc euz
videre? et miles rñder; in p̄tib;
ē trāsmarinis ille sbiecit. Neq;
q̄ hīā in tali loco regi philip
po cōfederatur et p̄ ipsū terrave
stra rapinis et incēdijs vastabi
tur. Hoc impletuz vidim⁹ qñ
ipso duce Andernachū Rema
ge Būna alieq; ville plurime
exuste sūt. Rñte milite de hoc sa
tis doleo: post q̄ regē cū p̄mci
pibus et walramo viderat ad
lēm et ad corp⁹ sine oī leſione
spūs ei⁹ reductus est. Mox in
cipiēs spirae et ouales cere: vxo
rē an̄ raptū exosa amoēp̄stimo
dilexit: anō sine mltorum am
miratione q̄ videāt vl̄ audieāt
sepius recitauit. Quicq̄d em;
viderat Rome et in Iherosolia

in Longobardia et Alemāia
tā in locis q̄ in p̄sonis plenius
vtiq; vidit melius visa ogno
scere et recitare potuit q̄ si ocu
lis corpeis illa p̄spexiss̄. Stru
cturā vrbis rome necnō et effi
giē dñi Innocēcij tūc pape car
dinaliū et ecclesiā et in p̄tib⁹
Iherosolimitāis formā sepha
dim et exercitus eius similit̄ mō
tes flumina castra vniūsaq; lo
ca p̄ que tñherat tā proprie in
suis formis at; nominib⁹ exp̄s
sit ut hñ q̄ ocul⁹ corpeis illa vi
derant q̄ contradicere nō inueni
rēt. Interi rusticus cū mercib;
suis de Longobardia rdñt et q̄
illū ibidem vidiss̄ atq; p̄ eius
cautelā latronuz piculū euasit
set corā multis testificatus est
Novit⁹. Audiui q̄ q̄dam
demōes talis nature sint ut be
ne a se obsessos torqueāt h̄ eos
de criminalit̄ peccare nō sināt.
Mōchus. De hoc satis cui
dens audiuisse me recordor ex
emplū. Ca. xxxviii.

Dives q̄dam sub ty po ele
mosine paupib⁹ omniū
fecit. Inter quos cū quidā ob
sessus ess̄ et ceteris māducan
tibus carnes ipse q̄dem oī ap
plicaret h̄ eis dē vsci nō posset
ex circūstantibus hoc vidētes
dixerūt. Iniq̄ cur nō finis h̄ic;

māducare. Quibus ille rēdit
Nolo ut peccet eo q̄ eleofina
 ista de rapina sit. Dicētib⁹ eis
 mentiris q̄ is q̄ fecit eā bonus
 homo ē. Rēdit. Nequaquā mēti
 or. Vitul⁹ iste q̄ hīs pauperi
 bus diuī⁹ est in q̄nta geneatī
 one fuit ab illa vacca que p̄ ra
 pinā habebat. Et satis mirati
 sunt q̄ aderāt. **N**ouit⁹. Si
 demōes q̄nta generatiōem iū
 dicāt rapinam puto q̄ multū
 acriter in pēnis vindicabūt pri
 mā. **M**ōchus. De hoc non
 dubites. Recordare vacce illi
 us p̄ quā a qua p̄litus est. De
 lyas miles sicut dictū est in di
 stinctōe secūda caplo septio
Reuocat mibi etiā ad memori
 am vacce hxc v̄ba obfesse mu
 lieris illi⁹ in Briseke cui⁹ supi
 us mētionem feci caplo. xxvi.
Hec cum die q̄dam Iohannē
 burgrauū de Rimeke vidisset
 sic mibi retulit q̄ audiuit mul
 tis p̄ntibus cōn eum clamauit
 dicēs Vitulū illum quē talī vi
 due abstulisti flāmis infernali
 bus a nob liq̄tum guttatū mē
 tem⁹ in oculos tuos et p̄ omē
 corpus stillabim⁹ piguedinē
 eius. Vmū vero q̄ sub bāno
 tuo in hac villa vendit feruēs
 in os tuū fundem⁹. Quib⁹ ver
 bis miles tritus tabernā amo

uit a vitulū mulieri restituit.

Nouit⁹. Satis mibi p̄ba
 tū iam feteor q̄ demōes sint q̄
 mlti sint a q̄ mali sint nūc q̄
 infesti nob sint aliqd s̄b exem
 plis audire delectat. **M**ōa
 chus. Ita infesti sūt hoib⁹ ut in
 ter amicos discordias faciāt a
 inimicos recōciliari nō sināt p̄
 p̄tō a p̄ peccatis suis p̄gria
 ri volētes retrahūt cōuerti desi
 derātes auertūt ouer sos mltis
 mōis turbant a impediūt. Ec
 ce exēpla. **C**a. xxxix.

Duo ciues Coloniē viri
 diuites a hōestia sp̄ales
 adinuicē aici ex q̄b⁹ vn⁹ wa
 bat fistap⁹ alt⁹ vol⁹ Godefrid⁹
 ad sc̄m Iacobū aplm siml p̄fe
 cti sūt. Die q̄dam cū soli eq̄tarēt
 ceteris frīb⁹ p̄cedētib⁹ diabol⁹
 inuidēs aiciē a o cordie illoz
 i ingssu cuiusdā nēoris baculū
 godefridi i dorso ip̄si⁹ pendētē
 satisq̄ fortē i duas p̄tes fregit
Qui cū neminē adesse aspicer⁹
 turbat⁹ clamauit ad sotū. **E**ia
 fr̄ q̄re fregisti baculū mē. Illo
 negāte etiam cū iuramēto sicut
 in iam dict⁹ godefrid⁹ retulit.
Ita in eū exarsit ut vix manus
 ab eius lesiōe cohiber⁹. Tandē
 ḡtta dei a mētis beati apostoli
 ad mentē reduct⁹ apud sotū
 vnice dilectm p̄ m̄az egit a tōi⁹

discordie caput diabolus ofu-
sus aufugit. **Ca. xl.**

Sicut retulit in quodam bone
et sacdos nunc moribus in
ordine nostro plebanus cuiusdam
ville prochiannis suis placere
volens ludos seculares cum illis ex-
erceuit Tabernas frequenter et
iniquitatem potuit moribus illorum su-
os conformavit. Impletumque est
in eo illud prophete. Et erit sicut
populus sic et sacerdos habebat autem
in villa milites comitrem vicinis
suis per omnia concordantes. Et erat
eis non in Christo sed in mundo
cor unum et anima una. **S**epe autem
ab altero ad ludos et ad epulas
mutabatur. **V**ides hec dyabolus to-
tius colli artifex ut amorem illorum
viciosum in odium converteret picu-
losum. **N**octe quadam cum isdem mi-
les isset cubitum in forma sacerdo-
tis ad lectum eius venit et ut se se-
queretur tamen ubi quod signo impo-
tune satis insitit. **M**iles cum
territus pene nudus surgeret et
nudipes sequeretur precedentem
per campum spinis et virgulis ple-
num ductus est. **A** quibus dum pla-
te eius vulneraretur et sanguinem
stillaret iratus post eum clama-
uit. Male sacerdos malo tuo
huc me adduxisti. **D**yabolo sp-
clamante sequere sequere miles

turbatus lignum quod casu repit
ut sibi videbatur caput sacerdo-
tis diuisit. **S**ic illo prostrato et
vultu eius sanguine perfuso mi-
les cum multo labore ad domum
suam reuertitur qualiter ei sacerdos
illuserit uxori familie amicisque
queritur. **I**llis minus credentibus
subiecit Ego caput eius et coro-
nam non modicum vulneravi. **E**a-
dem nocte sacerdos horum perfusus
iscus cum ex necessitate nature itu-
rus esset ad cameram cum tanto im-
petu caput limini superiori illisit
ut corona graviter vulnata sa-
guis erumpens totam eius faciem
cruentaret. **Q**uo ad lectum reuer-
tente cum mane populus pulsata mis-
sata in ecclesia expectaret et ille
nime ob vulneris dolorem veni-
ret cognoscens miles causam a re-
ferentibus ait Ecce hoc est quod
dixi vobis. **Q**uid plura. **I**nsamien-
tibus cognatis et amicis eius cum
sacerdos obiecta fortiter negaret
et illi non crederent per biennium de
ecclesia sua eliminatus vix tan-
dem illis reconciliatus est. **E**x hijs
duobus exemplis colligitur quod in-
ter amicos siue spirituales siue car-
nales discordias seminant. **Q**uod
inimicos iniquitatem valent concordare
non finant certum est. **Ca. xli.**

Miles quidam nup domum quam
dam ordinis nostri indebite

satis verbat. **B**arriete diabo-
lo per os cuiusdam scie locutus est
ad illum nescio quis de astantibus?
Dic mihi quare non suadis illi
militi ut cenobium tale servorum
decessus iniquitatem? **C**ui demon ca-
chinnado respondit. **Q**uid est quod
loquaris o imprudens? **M**eo consi-
lio res agitur et tu mihi dicis ut
suadeam ea que sunt pacis. **Q**uod
autem pro Christo peregrinari
volentes retrahant et impediunt
presto est exemplum.

Capitulum. xliij.

Miles quidam Meingo; no-
mie cum adolescens infirmitate
lingua disceret gallicam grauit
infirmatus spe oualescente ad san-
ctum Remigium remansit peregrinati-
onis votum fecit sed non soluit. **R**e-
uersus vero in patriam suam votum
transgressor multis diebus elapsis
cum alter quidam miles Budolphus
noie vir nobilis de villa Sesse-
lingum omnium suscepta carena-
te capli generalis Cistercium ire
proponeret et hoc predictus Mein-
go; agnosceret; rogauit illum ut
se suscipere vellet in comitem peregrina-
tionis. **Q**uod cum ille gratum haberet
finitis ad villam que Tricastre
vocabatur iuxta diuisionem sitam venisset
cum ad praedendum in terra more
periculum oscedissent sanctus Remi-
gius Remensis episcopus pontificalibus

indutus ingressori suo apparens
ait. **M**eingo; quare non soluis vo-
tum tuum? **M**iles vero cum tanta deui-
sione quod de voti impropriatione tre-
rebat mox dyabolus aduolans ver-
bis admonitionis verba dissua-
sionis adiunxit dicens. **N**olo festi-
nare bene votum solues quando poteris
Nihilque aliud dicens hominem pe-
dibus arripies per ventrem in pau-
mento tam misericorditer traxit.
ut facies eius in quatuor partibus
vulnerata sanguine erumpente
terram infunderet. **Q**uod cum Bud-
olphus sic trahi videret; et trahen-
tem non aspiceret sicut ab eius
ore audiuit. turbatus illico sur-
rexit militemque brachiis strin-
gens cum fortis esset sic retine-
re vir potuit. **A** quo cum eam
culpe simul et poene didicisset ait
Consulo ut reddas votum tuum
Respondente illo non modo habeo
expensas. dedit ei solidum sterim-
gorum et ille soluit votum negle-
ctum. **Z**louiti. **V**t video
non multum a nobis demones sunt
remoti qui ad puniendum nos tam
sunt parati. **M**oachus. **Q**uod
semper sint iuxta nos et circa nos
in subiecto agnosces exemplo.

Capitulum. xliij.

Anno preterito tempore vindicie
cellerari de lacu cuiusdam
Curtis monasterii vineam duobus

seruis custodiendā omisit. **N**o
de quadā vnus ex illis vigili
as nocturnas sibi tempore vo
lens dyabolū ioculariter voca
uit dicens **V**eni dyabole custo
di hanc vineā et ego tibi p̄tūz
dabo. **V**ix v̄ba cōpleuerat. Et
ecce dyabol9 affuit dicens. **P**re
sto suz. **Q**uid ergo dabis mi
hi si eā custodiero? **E**t ille **C**o
phimū plenuz viuis tali cōdit
one ut si quis intrauerit ab ea
hora qua dies et nox sepantur
vsq; ad ortū diei neq; propri
am neq; alienā excipiens p̄so
nā collū ei frangas. **Q**uod cū
dyabolus promissū et seruus
sero q̄si de vinea securus domū
intraisset ait illi cellerari9. **Q**ua
re nō es in vinea? **R**ndente illo
sotū meū ibi reliqui dyabolū
notās. **C**ellerari9 putās qz de
cōseruo suo diceret. **I**ratus ait
Vade cito qz solus nō sufficit
ille. **I**uit suus et speluncā que
erat extra vineā cū sotio ascen
dens circa mediū noctis motū
quasi hominis inter vites trāseū
tis audiētes ait is quez predi
ctā padio latebat. **A**liqs est
in vinea. **R**espōdit alter **S**ede
ego descendā et videbo. **D**escen
dit et vineā foris circūiēs cum
nulla hominis vestigia in sepe re
perisset custodē suū adesse cog

nouit. **M**ane sotio omnia aperi
ens cophimū viuis refertū dia
bolo pro p̄tlo dare volēs iuxta
vitē vnā fudit et discedēs at
qz cū socio post paululū redi
ens nec vnū ibi granūz repit.

Conūti9 **S**atis de hīs am
mīroz. **S**i dic queso quomō cō
uertivolētes impediānt. **M**ō
chus **R**efera tibi qd mibi facti
monial quēdā retulit coacta
a sua abbatisa. **C**a. xliij.

Quoniam esset eadē sanctimo
nial puella puula in do
mō patris sui dyabol9 illi sepi
us in diuīs formis visibiliter
apparuit et tenerā eius etatem
diuerf modis terruit ac cōtri
stauit. **Q**ue cū in currere timu
isset amētā ad ordinē nostrū
cōuerti proposuit verbis volū
tatē exprimēs. **N**octe quadā
in specte viri dyabol9 illi appa
rens cōuersiōemqz dissuadēs
ait. **E**ufemia noli cōuerti s; ac
cipe virū iuuenem pulchrūqz
ut cū illo delicijs mūdi fruaīs
vestes enī preciosae et cibaria de
licata nō deerunt tibi. **S**i aut
intraueris ordinē semp eris mi
sera et p̄anosa famē sitim frigū
qz pacieris nec vnq̄ de cetero
bene tibi erit in hoc seculo. **A**d
qd illa r̄spondit. **Q**uid de me
tūc erit. si in illis delicijs quas

tu mihi permittis mortua fuero
Ad quod verbum dyabolus nullum
 rñsum dedit. h. puellam rapiens
 usque ad fenestram solarij in quo
 iacebat de portis precipitare eam
 conabatur. **Q**ue cum angelicam sa-
 lutationem diceret inimicus eam di-
 misit et ait. Si ieiis ad claustrum
 semper tibi adusabor. **Q**uod si in hac
 hora mulierem illam non inuoca-
 ses occidissim te. **E**t hoc dicto
 valde virginem operiens in eam
 maximum transmutat de fenestra
 exiliuit et nusquam coepit. **S**icque
 ad iuocationem dei genitricis et
 virginis virgo liberata est. **Q**uoniam
 infestus conuersus fit dyabolus
 quod multis quodque diuersis modis
 illos vexet et impediat sequentia
 declarabunt. **C**um predicta pu-
 ella monacha fuisset effecta no-
 cte quodam cum in lecto iaceret et ia-
 cendo vigilaret vidit circa se plu-
 res demones in specie virorum. **E**x
 quibus vnus aspectu tetricum
 stabat ad caput eius duo ad pe-
 des quartus ex latere contra eam. **Q**ui
 clara voce ad alios clamabat
Quid statis? **C**ollite illam tota-
 litate sicut iacet et venite. **R**espondit
 illi. **N**on possumus inuocauit enim
 mulierem illam. **P**rocurator? **Q**uid
 est quod demones matrem suam creatis
 noiare presumerunt nomine timore dei
 cois et non honoris. **M**ulier no-

me est corruptiois et nature vergo
 vel Maia siue dei genitrix noia
 sunt glorie. **M**oyses. **N**on
 sunt autem quod indigni ore pollu-
 to nomine integritatis vel glorie
 noiare. **I**dem tamen demon post
 verba angelice salutacionis pu-
 ellam brachio dextro traxit et tra-
 hendo in terram compessit ut opres-
 sione tumor et tumorem luto se-
 quetur. **Q**ue cum haberet simi-
 litudinem liberam ex nimia simplici-
 tate non est ausa se signare per
 illam putans signum manuum si
 misse nihil sibi potuisse. **C**oge-
 te tamen necessitate per eandem
 manum crucem sibi impressit et
 demones fugauit. liberata ab il-
 lis pene exanimis ad lectum cuius-
 dam sororis occurrit et fracto
 silentio quid viderit vel quid
 passa sit illi intimauit. **Q**uam
 sicut mihi retulit beate memo-
 rie domina Elisabeth eiusdem cen-
 obij abbatissa sorores in lecto
 suo ponentes et principium euan-
 gelij Johannis super eam legen-
 tes mane regitatem inuenerunt.
Anno vero sequenti inter-
 pecta nocte cum eadem sancti
 monialis in stratu suo iacens
 vigilaret vidit eminus duos
 demones in specie duarum sor-
 rum plurimum sibi dilectarum.
Cui cum dicerent ille. **S**orores

Eufemia surge vni nobiscu in
cellariu: dimittere ceruiciam
couentui. Illa habenseas suspe
ctas. tu propter tempus inte
pestiuu. tum propter fractu fi
lentiu horrere cepit opimento
caput inuoluens nihilq; respo
dens. Statim vnus spirituu;
malignoru propius accedens
a manu pectori eius impones
ita illud copressit. ut sanguis
coctatus per os et nares eius
largit' efflueret. Sicq; demo
nes illi formas canina' assu
mes de fenestra exilierunt. So
rores ad matutinas surgentes
cu illam in defectu cerneret ut
pote pallida a exsanguem cau
sa; p signa sciscitate fut. Qua
cum ex eius relacone cognouis
sent satis turbate sunt ta de de
monu crudelitate q de virgis
veracoe. Ante hoc bienniu
cum couentui nouu factum fu
isset dormitorio a lecta in ea de
posita vidit ea de sanctimonia
lis demonem in specie homincois
deformis satis a inueterati oe
dormitoriu circuire a lecta sin
gula tagere quasi diceret. Lo
ca singula diligenter notabo q
non erut absq; visitacoe mea.
Nouiti9. Quid est q pius
dñs puellas tam teneras a ta
mudas a duris a immudis spi

ritibus ta crudelit' vexari finit.
Mochus. Amaro poculo
ut nosti prelibato dulce plus
dulcescit a colore nigro subtr
cto albus aplius clarescit. Le
ge visiones wittm. Bodeschal
chi a alioru quibus ocessum
est videre penas maloru a glo
riam electoru: penevbiq; visio
penalis pcedit. Volens dñs
sponse sue secreta deliciaru sua
ru ostendere bene ea prius per
misit aliqb; visionib9 horre
dis tentari ut postmodu; am
plius mereretur letificai sciret
q distantia inter dulce a ama
rum luce a tenebras.

Capitulu. xlv.

Neode monasterio qd Doue
ne vocatur sanctimonia que
da; est. Elisabeth nomie qua se
pe dyabolus infestat. Die qua
dam in dormitorio illu videns
a q ipse esset no ignoras ala
pam illi dedit. Cui cu; diceret
ut quid ta dure me cedis? Rñ
dit illa. Quia sepe me turbas
Ad qd dyabolus. Multo am
plius hesternadie turbau so
rore tuam cantrice; non tn me
pussit. Satis quide; illa die
turbata fuerat. Ex quo colligi
tur q ira rancor impatientia
alia huiusmōi vitia sepe ex im
missione sint dyaboli. Alia

vice cū eadē Elisabet matutinis
minis tardatis ope vt post ap
paruit diaboli ad campanā fe
stinarz candelāqz ardentem in
manu portaret. **I**n intratura fo
res oratorij demonē in specte vi
ri tunica indutū cultellata cōn
se stare cōspexit. Putās aliquē
intrasse viroꝝ territa retroꝝ fū
p grad9 dormitorij cecidit. Ita
vt p aliquot dies tā ex repenti
no terrore q̄ ex lapsu lāguerz.
Ram a abbatisa ex eodē casu
stupfacta infirmitatē cōcepit.
Que dū causam illi9 lapsus
atqz clamoris ab ea sciscitata
fuiſſet a illa visionē exposuiſſz
adiecit Si ſciuiſſem q̄ fuiſſet
dyabol9 a non homo bonā illi
alapam dedissem. **T**am enī ac
cinxeat fortitudinē lūbos suos
a contra dyabolū roborauerat
brachiū suū. **C**api. xlv.

Altri cuiā femine prop
ter Christū incluse ita in
festus fuit dyabol9 vt etiam le
ctum illius violēter a impudē
ter ascenderz. **A** quo cū nullo
posset remedio spūali liberari:
non oratiōe non ofſſione nō
signo crucis dyaboli importū
tatē propriāqz viraconem cui
dam viro religioso cōqueſta
est. **C**ui ille tale consiliū dedit
Cū tibi inquit propi9 acceſſe

rit dicas benedicite. **Q**uā illa
fecisſz malign9 spiritus quasi
turbine impulsus se in salt9 de
dit nec vlteri9 ad illam acce
re ausus fuit. **N**ouit9 Baū
deo q̄ tantā virtutē audio in
verbo nostre salutationis.
Mōchus. **T**anta est demonū
malicia vt q̄s terroribus sedu
cere vel frangere nō preualet
fantasticis visionib9 seducant
Verbi gratia. **C**a. xlvij.

Vista castrum Volminsteme
q̄d sitū est in westfalia quedā
habitat inclusa Bertidis no
mine femina facta a religiosa
a propter reuelatiōes dei qui
bus illustrat9 notissia lxx mul
to tempe q̄ minus circūspēta
fuit sicut audiui p angelo lu
cis angelū tenebrarū suscepit.
Solebat enī dyabol9 fantasti
ca circūfusū claritate p quan
dā cellule fenestrā intīre ad il
lā futura p̄dicere a de int̄roga
tis instrue. **A**d quā si uenissz q̄s
volens agnoscere statum ali
cuius amici sui de functi siue de
alia re occulta certitudinē illa
inducias vsqz in crastinum pe
petuit angelū suū cōsuluīt
a quo sepi9 decepta falsa pro
xis respōdit. **Q**uā cum operis
set frater Hermānus inclusus
de Armisberg cui9 in superiori

distinctioe capitulo. lxxxviii.
 memini demonum nequitias non
 ignoras iam dicte incluse ma-
 dauit in hunc modum. **C**auta
 esto soror quia sepe angelus sa-
 thane in angelum lucis se transfi-
 gurans multos seducit a viris sa-
 cratissimis nonnumquam illudit. **S**ic
 ergo fatias. **C**ruce de cera bene-
 dicta fenestre per quam intrare con-
 fuerunt imprime et si intus illa;
 non vitauerit. **A**ngelus domini est
 finitimus angelus tenebrarum.
Quod cum illa fecisset et dyabo-
 lus nocturno tempore cum solito
 fulgore venisset ad fenestram et
 lumine immisso non intraret ait
 femina. **Q**uare non intras? **R**espon-
 dente illo. non possum intrare nisi
 si cera de fenestra proijctas. **I**lla
 dum se decepta intelligens con-
 tra eius spiritum et in otumelias eru-
 pit et ne de cetero talia presumere-
 ret sub inuocatione summe trini-
 tatis illum adiurauit. **V**ides nec
 qualiter deus omnipotens contra
 diuersas demonum infestationes
 diuersas creauerit medicinas?
Alios a nobis comperit anthi-
 doto confessionis alios verbo do-
 minice annuntiationis quosdam;
 per verbum benedicite. multos per
 signum crucis. **D**e hijs omnibus
 exempla habes in superioribus.
Nouisti? **P**eccauit ne inclu-

sa hoc angelum tenebrarum pro
 angelo lucis recipiendo? **M**o-
 ribus. **L**egitur in scripturis ma-
 iorum quod homo sic a dyabolo de-
 ceptus ei credendo mereatur hoc
 quod diu bona ei suadet. **N**on enim
 omnibus data est discretio spi-
 rituum. **V**nde apostolus. **P**roba-
 te spiritus si ex deo sunt. **N**ec hoc
 filendum quod ipse angelus satha-
 ne non solum in clauitate quam assu-
 mit transfiguratur se in angelum lu-
 cis sed et in vili effigie quibusdam
 solet apparere. **N**am modo in spe-
 cie porci vel canis modo in forma
 catti vel cuiusdam alterius ama-
 lis se hominibus ad deceptionem
 solus exhibere. **C**a. xlviii.

Quius est tempore quidam in-
 demerode quasi gregem
 porcorum in ecclesiam minare et ea-
 dem via qua intrauerat denique ex-
 ire. **A**lio tempore conuersus quidam
 qui nomen suum vult suppressum de-
 mone; vidit in forma porci et
 gestabat in collo quasi factus
 de stramine leguminis circulus.
Precedebat eum vnus de complici-
 bus eius euagando; circulo quasi
 cane; duces. **I**nterea cum in tali
 fantasia chorum transiret. **A**ccidit
 ut prior eundem chorum ingredi-
 tur conuersos si quos dormien-
 tes inuenisset excitaturus. **Q**uo
 intente visio illa fantastica ab

oculis cōuerſi mōx subtracta
est. **C**api. xlix.

U Empe q̄da; bone memo
rie Hermān⁹ cantor no
ſter ſtās in choro cum tpe eſti
uo laudes die clara decātarent^r
a oculos ex laſſitudine clauſos
apiret poſteiora quaſi vñ de
choro exeūtis cōſpexit. De qua
viſione cū ſatis miraret^r eundē
vñ vidit redire a ſtare ante
pſbiteriū in loco vbi mōachi
in viam exeūtes a redeuntē ſo
lent proſterni. Qui dū caput
reſortquet a huc illucq; cōſpi
cer; in vocem humanā erupit
dicens. Nō curetis licet modo
ſint firmi ego egrediar a iter
poſt modicū reuertar. Sicq;
eo intueſte egreſſ⁹ eſt. Hui⁹ vi
ſionis frater Richard⁹ teſtis
eſt q̄ eam ab eius ore audiuit.
Iſte eſt Hermānus qui vidit
corā Henrico ſikone ap̄loras
cum vñ a vñ ſicut dictū eſt
diſtinctōne quarta caplo nō
geſimo p̄mo. **N**ouit⁹. Cū
dyabol⁹ huiusmōi beſtiarum
formas ad noſtrā inſeſtaciōe;
aſſumat puto q̄ turpi^r oſenti
entib⁹ illudat. **M**ōachus.
Hoc certū eſt. **C**a. l.

Relula q̄dā admod⁹ religioſa
Aq̄ſḡmī man; ſatiſm nō cui⁹
nomē ſup̄p̄mo ne ei cā ſiā pſe

cutiōis. **N**ec an reclusionē cū
adhuc eſſet in etate puellaia
in habitu ſeculari religioſa ta
mē in hūeris a in ſcapulis mo
nachoz de porreto deābulanti
um in oratorio demōes in for
mis ſp̄mearū atq; cattozū reſi
dere cōſpexit. **E**t quia quosdā
ex illis iā p̄ conſenſus viciozū
captiuo ſtenebāt ad quēcūq;
locū ſue pſonam fantaſmata
reſpicebāt monachozū oculi
ſequebantur a ſcōm leuitates
illozū geſtus iſtozū formabā
tur. **V**idit adhuc q̄d horribi
lius erat. Quosdā ex ill⁹ canes
magmī a tetrī antecedeabant.
Ita vt catlxne que corū collis
videbātur etiam colla mōcho
rum ambirēt quib⁹ ad ſua lu
dibria illos trahabant. **N**o
uit⁹. **D**eu q̄ homines ad yma
gīnē a ſimilitudinē dei creati
dignitate ordis etiam hominī
bus maiores effecti qui ſpiriti
bus immūdis imperare debue
rant ab ipſis propter malā vi
tā tam vilē illudūtur. **M**ō
ch⁹. **H**oc eſt q̄d pſalmiſta cō
queitur dicēs. Homo cū in ho
nore eſſ; nō intellexit cōpatus
eſt inimicis inſipientib; a ſimil⁹
fact⁹ eſt illis. **N**ouit⁹. **V**ide
tur in ex ſup̄dictis q̄ qnq; hō
dyabolo det materiā tentadi.

Moch⁹. Hoc vix esse vno
tibi onda exēplo. **Ca. li.**

Stabat aliquādo ouētus
de Nēmēro de in orto plā
tarium caulium terre infigēs.
Stabat a mōachus vnus cū
ceteris Thomas noie cui talis
cepit cogitatio suboriri. Si
mō esses i domo patris tui an
cilla tua nō dignaētur tā vilis
simū opus facere. Exiuit ergo
de medio fratru; cū indignati
one illuc eū ducente spiritu su
pbiē vbi fortit⁹ eū possit impug
nare. Cū ego in silua solus eēt
temptator affuit a q̄ prius sola
cogitacōne pulsaueāt nūc ap
ta impugnacōne ⁊ visibiliter
aggredit⁹. In spetie nā q̄ muli
eris apparēs cepit alloq̄ eum.
At ille digitu; supponens ozi
suo significauit nō licere loq̄
sibi. Sed mendaciorū omniū
caput a pater ilico p mulierē
illaz fantastica; quā effigiaue
rat ad deceptionē rñdit. Rūid
hoc sit inq̄t nescio ego vni⁹ de
ouētū a priore dedit mibi licen
tiam vt loq̄rer tecū. Credidit
ille a locutus est. Tunc illa as
seruit pntes ipfius misisse pro
eo ⁊ oportere eū Treueri ire se
cum ad emendū equū a sic tñ
fire in terrā suā. Precedēdo igi
tur misera miseru; ducebat ip

sa quidē fructoz omniū con
densa sine impedimēto trāsiēs
ille vero cu; magna difficulta
te sequebat⁹. Tandē; aspitate
itineris a laboris turbatus in
nomie inquit patris quomō
sic in⁹? Quo dicto maligna
illa mulier cici⁹ euauit. Et cū
celi esset serenitas magna eadē
hora circa eū facta est tēpestas
a pluuia. ipsūq; madefactū ex
terius iteriusq; fufū remisit ad
ouētū. Cōfessus postea ē q̄ q̄
dū cu; muliere illa deambula
bat maximā carnis titillatiōez
habueāt. **Novit⁹.** Puto q̄
fuerit spiritus fornicacōis. **M**
Mochus. Iuste moueis. Se
pe enī peccatū peccato punit⁹ a
p lapsū carnis supbia mentis
in mltis hūiliatur. Inde habet
plurima exēpla in vita spat⁹.
Novit⁹. Potest dyabolus
ledē aliquē put vult⁹. **M**
Mochus. Nequaq; sine dei pmissi
one a hoc in corpe sicut Job.
Nūq; vero in anima hominē le
dere potest. id est vt eū peccare
cogat nisi mēte consentiat.

Capitulū. lii.

Dabol⁹ similis est viro
siue leonē ad stipitē liga
to quī lic; in cathena sua rugi
at circūiēs nemine; tñ ledit nī
si quē infra suū circulū rapueit

Diabolus p[ro]p[ri]a cat[er]ena diuina
cohibicio[n]is sic artata est vt ne
minem cogere possit ad peccā
dum nisi ad eū ingrediatur p[er]
peccati cōsensum. Scdm apo
stolū Petr[um]. Tanq[ua]m leo rugies
circūit in sua cat[er]ena querens
quē deuoret. Sepe sanctos vi
ros terret et impedit s[ed] nocere
nō potest. **Ca. liij.**

Ruben[us] eccā sicut audiui
ab eius o[mn]i[n]is vir q[ui]da[m] ex
titit cast[us] multu[m]q[ue] religiosus
cui dyabol[us] ita infestus est vt
sepe noctibus cū lecturus esset
lectionē ad matutinas litterā
tegeret vel foliū verteret et q[ua]n
q[ue] lum[en] exsufflar[et]. Hoc iō egit
vt virū sanctū coram fratrib[us]
ofuder[et] et cōfundēdo ad impati
entiā prouocar[et] cuius neq[ui]cia
tanta est vt cū religiosos irrita
re vel impedire nō valet saltē
eos impediata s[er]uauit.

Capitulu[m]. liij.

Retulit mibi q[ui]dam religi
osa s[an]ctimonia[li] ordi[n]is
n[ost]ri Petrus nomine q[ui] cū staret in
q[ui]dam solēnitatē ad matutinas
a ceteris sororib[us] semota et alijs
valide psallētib[us] in grāz actio
nē erup[er]et dicens B[ea]t[us] sis
d[omi]ne q[ui] iste dilect[us] o[mn]i[u]m tam
deuote te laudat tu ill[is] retribu
as mox audiuit strepitū horri

dū q[ui] alicuius de retrō ad ouē
tum p[er]eantis claraq[ue] voce dice
tis. Hoc fiet p[ro] deo o[mn]em eius
s[er]uauit. Et inhoruerūt cōti
nuo o[mn]es capilli capitis eius.

Novit[us]. Sepe subitus hor
ror inuadit me tā in choro q[uam] i
reliq[ui]s locis. Que tibi videtur
hui[us] horripilationis esse ratio?

Möchus. Ex p[re]sencia demo
nū est. Natura canis q[ui] lupū in
seq[ue] osueuit talis est vt eū ex q[ui]
dā vi nature iux[ta] se s[er]uiat cū t[ame]n
oculis illū nō videat. Et q[uod] int[er]
eos odiū naturale est statim tur
bat[ur] et latrat. Sic est int[er] homi
nē et dyabolū. Inimicitias po
suit inter eos d[omi]ns. Vnde et ho
mīn[is] qui cū illo pacificat[ur] sem
p[er] calcaneo eius dyabol[us] infidi
atur. Et licet eū homo ext[er]ior
nō videat int[er]ior. id est spūs
spūs illius maligni iux[ta] se p[re]
sentia b[ea]t[us] sentit. Quid ego mi
rū si tūc turbat[ur] si horrore pati
tur. Hoc verū esse s[er]uauit tibi
demonstrabo. **Ca. liij.**

Vixta Coloniā sacerdos q[ui]da[m]
fuit Michael nomie satis reli
giosus in genere suo. Duarū
villarū ecclesias rexit ex q[ui]bus
vna burge alt[er]a rodē vocatur
Tempe quodā pasceue cū in
vna ecclesia seromatu[m] dix
iss[et] et a[n]n[us] diē seruo suo absente

solus ad alterā pperaret timore
 re vie gladiū secum portauit.
Qui cū ad quoddā nemus ve
 niſſet tātus timor et horroz cū in
 uasit vt omnes pili capitis eius
 sicut dici solet surſū erigerent
 et gelido sudore omnes eius ar
 tus pfunderētur. **Q**uē tamen
 tāti horrozis causa latere non
 potuit qz morvt oculos ad ne
 mus vertit hominē teterrimū
 iuxta altorē satis alta; stare cō
 sperit. **Q**ui eo intueſte in momē
 to adeo creſcendo aſcēdit vt eidē
 arbori equaretur circa quē fra
 gor arborū et nūmū fremitus ve
 torū excitabātur. **T**erritus su
 pra modū sacerdos fugit quē
 dyabolus cū turbine a tergo i
 ſeqns vſqz ad villā Rode non
 deſeruit. **P**oſtea cū idem sacer
 dos viſionē ſimul et timorē con
 uerſo nro **R**ichardo recitaret
 ille ſicut vir eſt religioſus reli
 gioſū ei verbū rñdit. **D**omine
 inq̃t eccleſiaſtice ſi ad diuina
 eundo psalmū in os veſtru; aſ
 ſuphiſſetis nō vobis hec in via
 eueniſſent **T**erroz ille pena pec
 cati fuit. **D**yabolus reuera timz
 psalmū non gladiū. **C**orpus
 eius vt ait **J**ob: pmo dñs ad
Job. q̃ſi ſcuta ſuſilia ſquamis
 ſeſe opzimētibus. **D**eputabit
 quaſi paleas ferrū et quaſi lig

nū putridū es. **N**ō eſt ſup ter
 ram potestas que cōparet ei.

Nouit⁹. **S**icut colligo ex
 hīs verbis ſancti **J**ob ſi diabo
 li virtus ligata et limitata nō
 eſſet null⁹ hominū ſbſiſtere poſ
 ſet. **M**ochus **Q**uē autē homi
 nem ledere nō poſſit niſi q̃tū a
 deo fuerit pmiſſus in fine hui⁹
 diſtictōis ſatis manifeſto tibi
 pandā exēplo. **C**a. lvi.

Rvilla quadā ante paucos ā
 nos dyocceſis Colomien⁹ q̃ am
 bula vocatur cāpanarius fuit
 et forte adhuc viuit wtū; ba
 les cuiusdā pegrinacōis. **D**ie
 cū die quadā edixiſſet cū femi
 na quadā ville ſue qz mane pi
 ter ituri eſſent illa eū rogauit
 vt maturius matutias pulſa
 ret ppter ſol feruore; et promi
 ſit. **E**adē nocte dyabolus ad le
 ctū eius venies tetigit eū et ait
Pulſa matutias. **S**icqz diſceſ
 ſit. **Q**uā mox ſurgēs et lumen
 in eccleſia ardere cōſpiciens cū
 ante primū galli cantū eſſe de
 prehendiſſet putans qz a predi
 cta femina fuiſſet excitatus de ec
 cleſia exiit volēs illi dicere vt
 iret dormitū eo qz nimis mane
 eſſet. **Q**uā cū quereretur nec inue
 niret. hūc nigrum cō ſe ſtaē
 vidit. **Q**ui lingua emiſſa homi
 nē tetigit eūqz ſup dorſum ſuū

per illā misit et p aerē cum illo
volitans super pinnā turrisca
stri qd Wsenburg dicitur depo
suit. Cui cū diceret Times ne
aliqd modo. Rndit ille. De ip
missione huc duct9 sum. nūbil
cōtra me potēs nisi q̄tum ille
p miserit. Ad qd diabolus fac
mibi hominū ego te deponā
dabo qz tibi diuicias multas.
Qd si non feceris vel fame in
hoc loco morieris vel p̄cipitio
interibis. Cui cāpanari9 spem
habens in Christo respondit.
Adiuuro te p nomē Ihesu Chri
sti ne me ledas et ut me sine pe
riculo corporis mei deponas.
Mox dyabolus illum tollens
i campo iuxta villā Beris hēim
satis incōmode deposuit ante
lucem diei in dedicatione eccle
sie eius dēville. Diluculo homi
nes ad matutinarū solemnia
cū faculis properātes cum ho
minē in agro i magno defectu
r̄pissent atqz refocillassēt. Au
ditis hīs que ei cōtingerant sa
tis mirati sūt. Quarto v̄ro die
regressus in domū suam situm
tam locorū q̄p̄dificiorum que
nunq̄ ante viderat tam plene
omnibus exposuit vt de raptu
eius nūbil dubitarēt. **Q**uon
tius Jam mibi satis fateor pro
batū tam sentētijs q̄ exemplis

demonēs esse multos esse ma
los esse et infestos esse homin
bus. **M**oachus. Vnde cō
filiū est meū. vt cognitis hīs
non illis consenciam9 ne nos
audire otingat. Ite maledicti
in ignem eternū qui prepara
tus est dyabolo et āgelis eius
sed resistendo illis omnibusqz
vicijs audire mereamur cum
electis. Venite bñdicti patris
mei p̄cipite regnum qd vobis
paratū est a patre meo.

Explīcit qnta distinctō.

Incipiūt capitula sexte
distinctōnis de virtute
simplicitatis.

De virtute simplicitatis. capi. p.
De simplici mōcho q
carnes in castro comedēdo pe
cora monasterij sui reduxit. ca
pitulū. ij.

De Christiāo decano Būnen
se qui abbati pisam saginē
conditā apposuit in simplicita
te. capi. iij.

De Bodeschalco mōcho qui
in Sylberg arto creas i saginē
ne decoctas simplicit mandu
cauit. ca. iij.

Vita dñi Enfridi decani san
cti Andree in Colomia. ca. v.

Ite vita dñi Hermāni decani
Wildensemēsis ecclesie. ca. vi.